Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ЕРА, 18 декабрь, 1975 шу. • № 151 (5222). • Мах 2 кап.

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЯРА КЕРДА ЛОАРХIАМЕ ЭТАП

Айхха кхотаенна а йолаш КПСС XXV съезда накъайода вай парти. Цу йоккхача исторически событена кийчо елга кердача лоархIамеча лагIа тIа даьннад. Селхан кепа техаб КПСС ЦК-ас Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда оттаьча «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача проекта хьакъехьара КПСС ЦК соцам а проект ше а. Партийни организацешка, къахьегамхой собранешка, кепайоазон тIа из ювцийта ЦК соцам баьб.

Из Iалаьмате кIоарга Iилман, массе оагIорахьара кийчдаь а вIаштIехьдаьккха а документ геттара боккха лоархIам болаш да. Парте ленински генеральни никъ, хIанзарча этапера цун экономически политика принципиальни установкаш шийна чулоацаш долча цо, халкъа вахара овлан тIарча хьашташа дIа ма-деххар... дIахо а мехка прогресс яра шерра йоаржаяь реалистически программа оттаю. Гарггарча пхе шера перспективаш белгалъяьй производительни низаш дегIадоаладара кхаьчача боарама а вай социалистически обществана эшарий а марксистско - ленински анализ яра ларда тIа.

«Шеко йоацаш ала йиш я, — аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева, столица Бауманский хоржамий округа къахьегамхошта хьалхашка къамаьл деш, — вай парте къовсам лоаттабеча, царга кхача тIерташ вай воай деррига низаш дIателача сийлахь-доккхача лерхIарашка кхачарга бодача наькъа тIа хургйолча съездо керда лоархIаме рубежаш белгалъергья». Уж рубежаш хоадам боллаш оттаяьй 1976 — 1980 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамий проекта тIа.

Парте йIаьххача хана оттаьча социально-экономически политикага хьежжа керда, кхы а доккхагIа дола декхараш кхоачашдара эша хьалаш хьахиннад коммунизм хьалъяра массе а тайпарча лостамашка вай Даьхе дIахьалхашка яхача нийслагIча пятилетка шерашка. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, ленински парте кулгалца советски халкъо наьха санна дегIабоалабаьб мехка экономически низи Iилма-техническски потенциали. ДIахо а лакхбаьб къахьегамхой вахара боарам. Производительни низаш дегIаахарца цхьана эргайоахаш тоаяьй социалистически производственни отношенеш общества социальни структурен. Кхы а чIоагIъеннай цун идейно-политически цхьоагIо, дуккха къамаш дахача вай Даьхен халкъий йохаргйоаца содружество. Арахьарча политике, парте XXIV съездо кийчъяь машара Программа чакхйоаккхача доккхий толамаш дахар бахьан долаш Советски Союза дунен халкъашта юкъера позицеш вежарашха долча социалистически мехкашца цо цхьана леладу гIулакхаши чIоагIденнад. Цу тайппара, СССР-е хьаьча дегIаенача социалистически обществос цIаькха а хьахьекхар ший Iалаьмате йоккхий торонаши совленаши.

1976 — 1980 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш белгалдеш, Коммунистически парте ларде лувц карагIдийнна толамаши наьха лакхлуш доагIа творчески хьинари. КПСС ЦК проекта тIа иттлагIа пятилетка белгалйоаккх коммунизма материально-техническски база хьалъяра, общественни отношенеш эргайоахаш тоаяра а керда саг хьалкхевара а, социалистически вахара сурт-сибат дегIадоаладара керда лоархIаме этап хиларах тарра.

Из я общественни производствана интенсификаци чIоагIъергйола, къаман рузкъа алсамдаккхара халкъа боахама торонех бизза пайда эцаргбола, мехка экономически низи обороноспособности чIоагIъергйола период.

«ИТТЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА КЕРТТЕРА ДЕКХАР ЛАТТ ОБЩЕСТВЕННИ ПРОИЗВОДСТВО ДИНОМИЧНОИ ПРОПОРЦИОНАЛЬНОИ ДЕГIАЙОАЛАЯРА А ЦУН ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЛАКХЪЯРА А, IИЛМА-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС СИХЪЯРА, КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА, ХАЛКЪА БОАХАМА ЕРРИГАЧА ЗВЕНЬЯШКАРА БОЛХ МАССЕ ОАГIОРАХЬАРА ТОАБАРА ЛАРДА ТIА ХАЛКЪА ВАХАРА МАТЕРИАЛЬНИИ КУЛЬТУРНИИ БОАРАМ ЛАКХБАРА ХЬАКЪЕХЬАРА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ КУРС ЛЕРРАГIА КХОАЧАШЪЯРАХ» — аьннад парте XXV съезда оттаьча КПСС ЦК проекта тIа.

Цунга хьежжа парте данза даргдац аьнна лерхI: общественни производство боаррамагIа дегIайоалаелгеи цун структура эргайоахаш тоаелгеи; халкъа хьал-торо дIахо а тоаяра тIадерзадаь гIулакхаш чакхдоахилга; общественни производства эффективность мамогга лакхъелга а цунна интенсификаци елга а, халкъа боахаме кхомбара режим чIоагIъелга; Iилма-техническки прогресса темпаш сихъелга; халкъа боахама доал делга эргадоахаш тоаделга; гонахье лораяра тIаерзаяь мероприятеш кийч а яь чакхйоахилга, Iалама ресурсех сопайданегIча тайпара пайда эцилгеи уж юхаметтаоттаелгеи; социалистически мехкашцара массе а оагIорахьара цхьана гIулакхаш лелаелга лерагIа дегIакхувлилгеи кIоаргделгеи, социализма дунеи система чIоагIъяра мел эшар делга.

КПСС Центральни Комитета документа тIа хьахьекхад уж лерхIараш кхоачашдарга вуга хоадам боллаш дола наькъаш. Цу тIа белгалдоах мехка экономика доакъош, союзни республикай боахамаш дегIадоаладара а царна хьалхашка латта декхараш кхоачашдара а, производительни низаш дIа-юха нийсдара, Советски Союза арахьара экономически бувзамаш шердара керттера лостамаш.

Белгалдаьча доазонашка кхачар эгара хьалха тийша да къахьегама овсарлех. Из лакхъяр сихдара — халкъа хьал-торо тоаяра керттерчоа — къаьстта теркам тIабохийт парте. Къаман дохода тIакхеташ долчох 85—90 процент дар къахьегама овсарле лакхъяра чотах тIакхетаргда. Промышленносте из лакхлургья 30—34 процент, юрта боахаме — 27—30 процент, гIишлошъеча — 29—32 процент, машиннаькъа транспорте — 18—20 процент.

Дикала хьоккхамаш тоадара ларда тIа дIахо а дегIайоалае лерхI вай ерригa экономика. Цун боккхагIболча низа — социалистически индустре — керттера декхар сенах латт аьлча, из латт халкъа боахамеи бахача наьхеи хьашташ эгара дикагIча продукцеца диззагIа кхоачашдарах, дерригача доакъошка керда техника дIакхачийтарах а производствана интенсификаци ярах а. Промышленни продукци арахецилга пхе шера 35—39 процент алсамдаргда, цу даькъе производства средстваш — 38—42 процент, потребление эша хIамаш — 30—32 процент. Керттера производственни фондаш 1,4-зза дукхагIа хургья, царех чIоагIагIа эшаш дола дакъа — машинаши оборудовании — леррагIа алсам а йоахаш. ДегIаахара масштабех дог тешадеш дувц цифраша: 1980 шера электроэнерги йоаккхилга 1340—1380 миллиард киловатт-сахьатага дIакхоачаргда, газови конденсат а йолаш мехкдаьтта доаккхаргда 620 — 640 миллион тонн, кIор — 790—810 миллион тонн, болат лоаладергда 160—170 миллион тонн, кIадаш арахецаргда 12,5—13,1 миллиард квадратни метр, трикотажии хIамаш — 1800—1900 миллион.

ЧIоагIа лоархIам бу промышленноста структура, цун доагора-энергетически баланс эргайоаккхаш тоаяра, дукхагIча даькъе технически прогресс елга Iалашду машинаш елга, химически мехкдаьтта-химически индустри, электроэнергетика санна дола цун доакъош дегIакхувлара ПрогрессивнегIа а пайданегIа а долча машиний, оборудованеи приборийи тайпаш дукхагIа арахецилга, массаза а яхар мо продукци эргайоаккхилга, цун технически боарами дикали тоаелга, хьаю хIамаш дукхагIа яхаши наха эшшача тайпареи хулийтилга белгалдаьд. ДIахо дахьа деза производствана концентраци елга, цунна специализаци елга чIоагIде деза, шерра юкъекхухаргья прогрессивни технологически процессаш, къахьегам вIаштIехьбаккхареи производстван хьалха латта методаш, технологически дисциплина кхоачашъелга чIоагIа хьадехаргда.

Коммунизма материально-техническски база хьалъяра кердача этапо индустри сихха дегIакхувла езаш хиларца цхьаьз юрта боахам а цахаддаш айбе безаш хилара теркам тIабохийт. Цу лоархIамеча даькъа хьатIдоагIача пхе шера керттердар фуд аьлча, из да производство дIахо а тешшаме а дегIайоалаяр, баха нах кхачан продукташцеи промышленность бедалцеи дикагIа Iалашъяр духьа, хиланза яргйоаца юртбоахама продукце паччахьалкхеи резерваш хьаяр духьа лаьттанцарчеи хьайбай боахамеи эффективность мамогга лакхъяр. Шера юкъера лаьрхIача из продукци йоаккхилга 14—17 процент алсамдаккха лерхI. Шера юкъера лаьрхIача чуэца ялат 215—220 миллион тоннага дIакхоачаде, боамби-бедал 9 миллион тоннал кIезигагIа боацаш чуба, шекара свекла 95—98 миллион тонн яккха, дулх доаккхилга 15—15,6 миллион тоннага, шура 94—96 миллион тоннага, фуаш — 58—61 миллиардага дIакхоачаде лерхI.

Уж доккхий хьоккхамаш даха аьттув боалийтаргба юрта боахама интенсификаци яра, цун материально-техническки база чIоагIъяра тIадерзадаь чакхдоахача дуккхача гIулакхаша. Дувцар сенах да аьлча, из да производственни процессашта комплексни механизации автоматизации елга шерданза, юрта боахама химизации лаьтташта мелиорации янза, Iилмана, техниканеи хьалха латтача опытан карагIдаьннараш юкъедахьанза даргдац яхилга. КПСС ЦК проекта тIа боккха теркам тIабохийт боахамашта юкъерча коопераце ларда тIа юртбоахама производствана дIахо а специализации концентрации яра, аграрно-промышленни объединенеши предприятеши хьаяра, юртбоахама производство дIа-юха нийсъелга тоадара, цунца цхьана белгалдоаккх РСФСР Нечерноземни зона дегIайоалаяра лакха темпаш хиланза ярг ца хилар. Юрта боахама хьожаю Iалаьмате дукха капиталовложенеш — бIаь кховзткъе итт миллиард сомад дукхагIа. Колхозашкеи совхозашкеи кхоачаргья 1900 эзар трактор, 1350 эзар мухьаш дIа-юха кхухьа автомобиль, 538 эзар ялат чуэца комбайн, Iалаьмате дукха кхыйола машинаш, минеральни удобренеш, доакъара етта химически хIамаш, баьцовгIаш лораю средстваш.

Халкъа долча гIулакха, промышленноста, юрта боахама, ерригача социалистически экономикаи бахача наьхеи хьаштащ дизза а ханнахьа а кхоачашдара транспорта низ а балха дикал а дикка тоае лерхI, хIаьта иштта мехка экономически районашта юкъера транспортни бувзамаш тоаде лерхI.

Вай экономически дегIаахара масштабаши темпаши дукхагIча даькъе тийша я капитальни гIишлошъяра темпаехи дикалахи, капитальни вложеней эффективностах. Пхе шера 24—26 процент дукхагIа хургья уж. Цу Iалаьмате йоккхийча средствааех дикагIча тайпара пайда эцар, керттера фондаш дIахо а алсамъяхари уж дикагIча оагIорахьа эргайоахаш тоаяри, гIишлош хьалъяра ханаш дикка лоацъяри царга дIадодар лохдари — иштта да парте хьалхашка оттаду декхар. Из толаме кхоачашдара данза даргдоацар да капитальни вложенешта, материальни къахьегамеи ресурсашта концентраци елга, индустриализаци яра боарам лакхбелга, гIишлошъяра производствоса планировани ярен из тIехьдаккхарен тоаделга.

Пхе шера мехка производительни низаш ялал чIоагIа дергIдалларо дIадех уж дикагIча тайпара дIа-юха нийсдар. Боккха лоархIам бу мехка малхбоалеи районий экономически потенциал дегIакхувлара а ерригсоюзни производстве цар арахецача промышленни продукце дакъа дукхагIа хилийтара а. Ерригача союзни автономни республикай, экономически районий, автономни областийи къамий округийи экономика кердача тайпара дегIайоалаелга Iалашдергда.

Планови заданешца айхха бувзам а болаш КПСС ЦК проекта тIа белгалду Iаламеи обществан закономерносташ тахкара бола советски Iилма лоархIам, коммунизма материально-технически база хьалъеча, Iилма-технически прогресс сихъечеи производства эффективность айечеи, къахьегамхой хьал-тороши культуреи дегIайоалаеча, цар коммунистически мировоззрени хьахулийтача юкъарча гIулакха цо юкъехьу дакъа.

Тахан цо дер санна, парте кхоанеи белгалдер а советски наьха духьа, царна долча гIулакха а ираза а деш да. Экономика дегIайоалаяреи производства эффективность лакхъяреи ларда тIа иттлагIча пятилетке кхы а диззагIа кхоачашде лерхI тIа-тIа лакхлуш латта къахьегамхой материальнии духовнии хьашташ. Бахача наьха сага-сих 20—22 процент лакхлургья реальни доходаш. Юкъера лаьрхIача болхлойи гIулакхерча наьхеи алапи 16—18 процент тIакхетаргда, хIаьта пятилетка чаккйоалача шера бетта 170 сомал кIезигагIа доацаш а хургда, колхозий общественни боахамгара колхозашка кхоача доходаш юкъера лаьрхIача 24—27 процент лакхлургья. Цунца цхьана потребление общественни фондашкара 28—30 процент дукхагIа выплаташи льготаши лургья бахача наха. Халкъа вахар тоадара керттерча лостамех цаI ба нах чубаха цIеноши дукхагIа хьалделгеи чура фусамаш дикагIа хулийтилгеи.

Парте социальни программа тIа йоккха моттиг дIалоац советски наха къахьега а саьаIа а, цар дешареи культурно-технически боарам лакхбара, унахцIено лораяра, бераш кхедара, тайп-тайпарча социальни группай, городашкеи юрташкеи бахача наьха вахареи культурнии боарам леррагIа вIаши гарга боалабара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдахаро. ДIахо дегIайоагIаргья халкъа образоване система. Хьалъергья 7 миллионал кIезигагIа воацача дешархочоа лаьрхIа юкъаробразовательни школаш, дукхагIа хургья профессионально-технически училищаш, цар кийчвергва 11 миллион гаргга квалифицированни болхло; пийс миллионали ах миллионали дукхагIа специалист арахецаргва лакхерчеи юкъерча лаьрххIачеи дешара заведенеша. Къахьегамхошта идейно-политически, нравственнии эстетически кхетам луча, цар духовни дIадехараш вIаштIехьдоахача социалистически культураи искусстваи лоархIам дIахо а лакхбара дукха хIама де деза.

Парте пхе шера белгалбаьча тайпара мехка экономика низ дегIабоалабаро дунеи халкъашта юкъерча арене Советски Союза лоархIами авторитети кхы а айергья. Цо аьттув хулийтаргба доазол дехьарча паччахьалкхенашцара боахамеи Iилма-техническии бувзамаш массе а оагIорахьара дегIадоаладара. Парте къаьстта теркам тIабохийт социалистически мехкашца цхьана леладу гIулакхаш шердараи кIоаргдараи, социалистически экономически интеграце Комплексни программа тIа белгалъяь мероприятеш, хIаьта иштта мехкаша — СЭВ-а доакъошхоша цхьана тIанийцача дуккхача оагIорахьарча интеграционни мероприятей план кхоачашъяра.

КПСС ЦК-ас Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда оттаьча «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамш» яхача проекто хIара мехка хьалхашка хьаделл керда доазонаш, дегаш ураувттаду перспетиваш. Массанахьа патриотически уйла гIеттача хьалашка дIадолалу проект партийни организацешка, къахьегамхой собранешка, кепайоазон тIа ювцилга. Шеко яц из ювцаро наьха политически къахьегамеи хьинар кхы а айдергхилар.

Советски наха дика кхетаду керда, Iалаьмате доккхий декхараш кхоачашдара шоай творчески а низ ца кхобеш а къахьега дезаргдолга. Парте тIахьех къахьегаме доккхий хьоккхамаш дахара халкъбоахама план кхоачашъяра тIехьа дерригача халкъа социалистически яхь шерагIа йоаржае, вай Даьхе дIахо а тоаяра, халкъа хьал-торо тоаяра иттлагIча пятилетка эффективноста пятилетка, дикала пятилетка хилийтара де мел эшар де. Из массане а хIаране сийлен декхар да!

НийслагIча пхе шера вахта дика чакх а йоаккхаш, советски халкъ даха ма-доагIIара накъадаха гIерт КПСС XXV съезда. КПСС ЦК декабрьски (1975 ш.) Пленума а СССР Лакхехьарча Совета а решенеш ларде а лувцаш иттлагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра хьинар на кходе дага ба къахьегамхой.

Парте ленински курсагIа леррагIа нийсача новкъа дуг вай. ДIахьалхашкахьа хIара гIа массаза боакх чIоагI а лу, дегIа а боагIа вай социалистически общества дуккхача миллионех латтача къахьегамхой дезала творчески низ, Коммунистически партена, цун ленински Центральни Комитета гонахьа уж кхотабалар.

Ленина парте кулгалца — коммунизм хьалъяра кердача коталонашка!

15 декабре арадаьннача «Правда» газета передовой статья.

ЯЛХАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ШОЛЛАГIА СЕССИ

Селхан, КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар ялхазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета шоллагIа сесси.

Сессе дийцар ер дешаш:

1. 1976 шера Нохч - ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен планах.
2. 1976 шера йолча Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен бюджетахи 1974 шера республика Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи.
3. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарах.

Сессе дувца оттадаьча шоллагIча дешах — 1976 шера Нохч - ГIалгIай АССР халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен планах доклад йир республика Госплана председатела депутата **Е. В. Брыксина**.

1976 шера йолча Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен бюджетахи 1974 шера республика Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи доклад йир республика финансай министра нов. **А. И. Иванова**.

Ден повестка хьалхарча шин дешах содоклад йир планово-бюджетни комиссе председатела депутата **М. Ш. Баматгиреева**.

1976 шерарча Нохч - ГIалгIай АССР Паччахьалкхен планахи бюджетахи лаьца къамаьлаш дир депутаташа **Л. С. Сайдаева** — Шалински райисполкома председатела, **Н. Б. Мироновас** — республикански больница керттерча лоро, **И. С. Елагина** — Наурски районерча «Победа» совхоза комсаш лелаеча бригада бригадира, **Е. А. Мамакаевас** — «Гехински» совхоза болхлочо, **Л. А. Шилова** — «Грознефтехимзаводы» объединене начальника, **З. Д. Барахоевас** — Назрановски трикотажни фабрика болхлочо, **С. В. Синельникова** — НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела, **А. С. Батаевас** — Ножай-Юртовски райисполкома председатела, **А. Н. Коржукова** — Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-8 мастера, **Г. Г. Самарске** — КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара, **К. Т. Яндиева** — Малгобекски горисполкома председатела, **М. У. Умарова** — НГIАССР просвещене министра, **В. А. Сорокина** — «Грознефть» объединене начальника, **К. А. Дудуркаевас** — Грозненски района «Горяченсточненский» совхоза комбайнера, **У. А. Исмаилова** — Гудермесски горисполкома председатела.

Дийцача дешаех доагIаш дола законаши соцамаши тIанийцар сессе.

Сессе Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара декхарех пенсе вахарца дувзаденна мукъавалийтар нов. Г. В. Склокин.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретаралла хержар депутат **Н. Я. Правенький**.

Республика доазол арахьа дIавахарца дувзаденна сессе депутата декхарех мукъавалийтар депутат Ф. У. Томаев.

Сессех йола отчет хургья тIайоагIача номер тIа.

ПАРТЕ ПЛАНАШ — ХАЛКЪА ПЛАНАШ

Самардийнахьа, 16 декабре, Грозненски автотранспортни предприяте хилар «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха XXV съезда оттаяь КПСС ЦК проект ювцаш йола болхлой, инженерно-техническки болхлой, гIулакхерча наьха митинг.

Цига гулбеннараshта хьалхашка ше къамаьл деш предприяте директора Сапронов Игорь Александровича белгалдаьккхар дIахо а вай мехка халкъа боахам дегIабоалабара йола парте сийлахь-йоккха программа автотранспортникаша чIоагIа раьза хинна хьалльаца хилар.

ДIахо цо дувц шоай коллективо даьхача къахьегама толамех лаьца. НийслагIча пятилетка план 29 октябре кхоачашъяьй предприяте коллективо, хIаьта пятилетка тIехьарча шера задани 4 декабре. КарагIдаьнначох кхоачамбе йиш йолаш дац, из хьахьокх 1976 шера тха коллективана хьалхашка латтача доккхийча декхараша, йоах цо дIахо. Кердача шера 140 миллион тонно-километр е еза предприяте водителаша, из хул укх шера яьчул 15 миллион тонно-километр дукхагIа. ДIа-юха бахьа беза 9 миллион тонн халкъа боахама мухь.

Уж декхараш кхоачашдара ерригa шоай торонаши кхоачамаши оарцагIдаьха къахьега а 1976 шера хьалхарча шин бетта план КПСС XXV съезд хьаеллача денга кхоачашъе а социалистически декхараш тIайийцар транспортникаша.

Митинге къамаьлаш даьча цхьоалагIча автоколонна бригадира Филь Павел Харитоновича, шоллагIча автоколонна шофера Чапанов Iабдул-Вахида, цу автоколонна бригадира Безлюк Василий Денисовича, № 3 йолча автоколонна водитела Капаев Махьмада, цхьоалагIча автоколонна бригадира Щербаков Ивана, машинно-счетни оператора Аманян Мария Алексеевнас, слесара Еремеев Сергея шоай болхлой цIерагIа XXV съезда оттаяь КПСС ЦК проект чIоагIа къоабальяь хьал а лоацаш доккхий социалистически декхараш тIайийцар: иттлагIча пятилетка задани 4,5 шера кхоачашъе а шоай хIаране пятилетка задани диъ шера кхоачашъе а.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене начальника Надыров Евгений Алексеевича управлене кулгалхой цIерагIа даькъала бийцар автотранспортни предприяте болхлой ханал хьалха пхе шера плани пятилетка тIехьарча шера задании кхоачашъярца. 1976 шера а иштта бIарччача иттлагIча пятилетка а плани тIанийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара даькъе кхы а дикагIа ка ялар ловш ловца баьккхар цо.

Митинге хиннараша чIоагIа могайир из проект.

Лилихан АУШЕВА.

* * *

«1976—1980 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача парте XXV съезда оттадаьча КПСС ЦК проекта тIа оттадаьча боккхеи кIоаргеи чулоацам болча дешаша кхы цIаькха уйла яйт тхога арахеца продукци дукхагIа, дикагIа хилийтара, производства эффективность лакхъяра. Проекта сийлахь-йоккха программа чIоагIа къоабалъяь хьаллаьцай «Дружба» яхача Грозненски картонажни фабрика болхлоша. Цу лоархIамерча документа тIа дувцар ларде а лувцаш шоай болх кхы тIа а тоабе дага ба уж.

КПСС XXV съезда башхадика къахьегама совгIат кийчдаь накъайода тха фабрика коллектив. Пятилетка план 29 августа кхоачаш а яь хIанзалехьа паччахьалкхен планал совгIа ара а хийца маьхала яьккхай бIаьш эзараш сомий маьха товарни продукци. КарагIдаьнначох кхоачамбаь ца Iеча фабрика болхлоша валови продукци арахецара а из маьхала яккхара а пятилетка тIехьарча шера задани 9 декабре кхоачашъяьй, тIайийцача социалистически декхарех 28 декабре кхоачашъе езащ хинача. Ер бутт боввлехьа цар планал совгIа арахецаргья 642 сома продукци, хIаьта заданел совгIа маьхала йоаккхаргья 640 эзар сома продукци.

Кердача шера хьалхарча шин бетта задани парте аргIанара съезд хьаеллача денга кхоачашъе лерхI тха фабрика коллективо.

Шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачаш а деш къаьстта дика болх беш хиларца белгалъяьнна я Ахильгов Османа Ахьмади Ибрагимов Султан Баудиновичи керте латтача пластикатнии картонажнии цехий коллективаши Иванов Юре кулгалду бригадеи.

Х. КОТИКОВ,
«Дружба» яхача Грозненски картонажни фабрика директор.

РЕЙД ИШТТА ХУЛ ХАННАХЬА ЙОАКХО ЦА ЙИЧА

Мишта лел Iай доахан кхабара гIулакх МагIалбикерча «Ингушский» совхозеи «Кавказ» колхозеи? Из дош къоастадеш «Сердало» газета рейдови бригада хилар цу шин боахамерча шурий-товарни фермашка.

Инаркъе я «Ингушский» совхоза цхьоалагIа шурий-товарни ферма (заведующи М Картоев, зоотехник А. Эгиев). 260 етт ба укхаза кхоабаш. Цхьан килограммал дукха совгIа яц хIара IаттагIара дийнахьа йоаккха шура. Дийнахь - бус ерригача ферма паччахьалкхенна дIалу 250—300 килограмм, планагIа йоагIачул шозза-кхозза кIезигагIа

— Детташ дола доахан кIезига да, дукхагIдараш лекъад. тахан бетташ 80 етт мара бац, — бехказбовла гIерт ферма кулгалхой. — ХIанз а бокъонца дахка доладеннадац доахан

Доахан латтача бIеха я Укхаза тIа хIама а йоацаш латт шура чухинна фляагаш. Шурийна лаьрхIа цIа дац ферме. ДIайха хий дац. Дехьа а сехьа а Iолийга яьда чеи кIорапаш. ВIалла а кийч ца деш ше долчча тайпара доаханца дIадехк ча Цудухьа хьайбаша ца дуаш дуккхадар юхедус. ХIаьта а кIалхьарцар чах ду. Из вIалла а бокъо йоацаш гIулакх да, укх шера доакъараш кIезига хилар лаьрхIача. БIеха я кортмукъа доахан лелача моттигашка а. Кхоачам болаш кIалхьарцар дац.

Белггала дикагIа лел Iай доахан кхабара гIулакхаш заведующи Алероев Махьмад волча Долакоарча шоллагIча ферме. Укхаза ханнахьа дика Iана кийчъяьй доахан латта моттигаш. Кхийшка йIаьйха я цIена а я. Къаьстта чIоагIа йоакхо еш кийчъяьй Iаьсийи дахка дезденна доахани латта моттигаш. Дика вIаштIехьдаьккхад хьайбашта Iунал делгч Механизированни леладу хьайбашта доакъар дIадалар. кхийш цIендар. Цхьабакъда болх беш яц укхаза автопоилкаш.

Шоашта хьалхашка латта бехктоккхаме декхараш кхетадеш а, уж кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш а ба укхазара хьайбаш леладераш. Цунга хьежжа дикагIа да ферме маша а. 103 процент кхоачашъяьй хьайбаш леладераша паччахьалкхенга шура йохкара 11 бетта план. Кхычахьарчул дукхагIа кхоачашдаьд Iаьсий кхедара декхараш а. Цхьабакъда укхаза а кхоачашъяьд декабре шура яккхареи из паччахьалкхенга йохкареи планаш. Цун керттера бахьан а деттача доахах нийсса ахаш шура ца луш лекъа хилар да.

Тхо да СоагIапчарча шурий-товарни ферме Коригов Билан ва цун заведующи. ВIаши улув ши кхий да укхаза доахан латташ. Царех хьалхарчуи дежурни я доярка Евлоева Либихан. Цо ший пятилетка кхоачашъяьй укх шера сентябре Укхаза цIена а йIаьйха а я. Доакъар дIадуллилга, кхо арадаккхар механизированни леладу, болх беш я автопоилкаш. ХIара доярка тайпан а ший а цIи, цо Iунал деш дола доахан, тIайийца социалистически декхараш гойташ табличкаш я хьалтеха.

Чухь цIена хилар ца лаьрхIача царех цхьаккха а дац шоллагIча кхий чу. Цхьан оагIорахьара тхо дIачудаьлча хьайоагIаш кIура хьаж я. чухь шийла я. Кизгаш доацаш да цхьадола кораш, лерттIа йIоахъяьяц наIараш. Укхаза дежурнеш ба дояркаш М. Булгучеван Р. Буноеван.

— Ферме дIайха хий доацаш нийслу каст-каста, — йоах цар. — Тахан а шийлача хица йилаяр оаха фляагаши ведраши Шелденна кулгаш дIоахде йийзай оаха цIи...

«Кавказ» колхозе эггара хьалха тхо хилар кхоалагIча ферме (заведующи С. Байсаров, зоотехник М. Аушев) Доахан латтача моттигашка Iана кийчо еш даь хIама дац, дояркаша шоаш топпар хьаьха, кIир тохар ца лаьрхIача. Кизгаш тоханза латт кораш, тоаяьяц наIараш. Цхьацанахьара Iохийрца да пепаш. Чухь шийла я. Iалаьмате готта я Iаьсий латта моттиг. ПхьегIа йила дIайха жий дац. Хий дIоахде оттаяь газови плита я. Коача газ ца хилар бахьан долаш из болх беш яц.

—Тхо-м аьхки санна дахаш да хIанз а, — бегаш бе гIерт доахан леладераш, — хьайбашта а тхона а Iай эшачунга хьожаш саг вац.

— Арахьа карташка латт тха божа. Лоамара цIзадаьхкача деиз сиргIилгаши шинараши вIаши къоаста ца деш цхьана латт уж, моттигаш ца тоъар бахьан долаш, тахан кхоана кхычахьа дIадугаргда яхаш, — дувц заведующе. — Цхьабакъда дIадига доалаш дац.

Ферме оттаяь рацион я Цхьабакъда доакъараш ца хилар бахьан долаш из кхоачашъяц. Тхо укхаза хиннача дийнахьа 290 Iатта ши тонн барда беннаб. Из рационах боагIачул дизза кIезигагIа ба.

Кхы а нийрчагIа дар гIулакхаш кулгалдеш М. И. Темирбиев волча цхьоалагIча шурий-товарни ферме. Iана кийчо еш тоаяи йIоахъяьи хIама данза я укхаза доахан а Iаьсий а латта моттигаш. Корашка доацаш кизгаш, тоаянза наIараш, чухь тIаьдеи бIехеи, чакхбоалаш санна хьекхаш мух — иштта сурт дар укхаза тхона хьалхашка эттар.

Профилакторий яц ферме. Деттача доаханца цхьана латт дахка дезденцараш а керда Iаьсий даьраш а. Хьалхара 20 ди даллалца хьаьшта тIехьашка цу чу хул зIамига Iаьсий. Ханнахьа цар учет яц. ХIанз биркаш йоацаш да укхаза 14—15 ди даьина Iаьсий.

— Шура мичара хургья, — йоах дежурни дояркас, доакъар а ца хилча, доахан шийлачеи тIаьдачеи латташ а хилча. Рацион вIалла йий а хац тхона. Iуйрийнеи сарахьеи цхьацца тускар силоси, дийнахьа ше долчча тайпара кхы кийч ца деш чан да оаха хIара дийнахьа акхарна лур. Барда, ялат, кхыдола доакъараш цкъаза долаш, тIаккха доацаш хул. Цудухьа тха доахан чIоагIа гIелденнад Iана чусоцадича денз...

БIехеи готтеи я дуача хIаманга доаха Iаьсий латта моттиг. ГIийла а чагаргий лазар хинна а да Iаьсий. Кхы а вогIча хьале да шу даланза дола Iаьсий. Гонга гIолла боагIача хоттала латт уж дийнахьа сарралца. КIалхьарцар дича а хIама ца хулаш иштта бIехеи тIаьдеи я бус уж хьачудоагIача кхийча а. Дийнахь а бус а ара карташка хоттала латт шу даьина Iаьсий. ЧIоагIа гIийла да царех дукхадараш.

Рейдови бригадана гучадаьначох, укх шера совхозе а колхозе а юкъарча хьайбашта Iана кхоачам беш доакъараш Iалашдаьдац. ХIаьта а шинна а боахаме во латт доакъара кхом бара гIулакх, бизза пайда эцац дикагIа дуаргдолаш ча, барда, кхыдола доакъараш кийчдара йолча торонех. Доакъарийна лаьрхIа дола ча кIалхьарцара дIаухийташ моттигаш я. Дийнахь а бус а ца халдаш вIаштIехьбаьккхабац гранулаш кийчъеча агрегатий болх.

Iана кийчъяьяц «Кавказ» колхоза хьайбаш латта моттигаш. Колхозе а совхозе а лерттIа лелаяц зоотехнически учет. Боахамий специалисташа, къаьстта «Ингушский» совхозе йоагIача бесса терко яц доахан дебадаре, цар продуктивность лакхъяра.

Е колхозо а кхоачашдац шура яккхареи из йохкареи нийслагIча пятилетка а из чакхйоалача укх шера а декхараш. Тхона хет, боахамий а района а кулгалхоша уж кхоачамбоацараш дIадоахаргда, аьнна.

Рейдови бригада:
М. БЕЛХАРОЕВ — юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикалга хьажареи керттера паччахьалкхен инспектор, халкъа тIахьожама городской комитета штате йоацача юртбоахама отдела заведующи; **О. ЯНДИЕВА** — юртбоахама управлене керттера ветеринарни лор; **Г. БОКОВ** — МагIалбикерча «Ленина байракх» газета болхло; **А. ХАРСИЕВ** — «Сердало» газета соб. корр.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХIАРАНЕ ЛОАЦА ДАКЪА ЮКЪЕХЬОРГДОЛАШ

Трикотажни фабрика коллектив йоккхагIчарех я Назрановски районе. Из дукхагIча даькъе тайп-тайпара профессеш йолча кхалнахах латташ барт - цхьоагIо йолаш я. Фабрике болх беш ба Назрановски, Малгобекски, Сунженски, Къилбаседа - ХIирий АССР-рча Пригородни районий юрташкара нах. Укхаза доттагIалей вошалей законагIа юкъара къахьегама толамаш доахаш цхьана къахьегаш боахк шоай къаман хьаштдараш интернациональни дараша дувзадеш бола цхьайтта къаман викалаш. ХIаьта царна карагIдаьннараш белгалдаккха йиш йолаш а да.

Укх тIеххьарча шин шера продукци хьаяреи из маьхала яккхареи боарам 76 процент лакхбеннаб. 1974 — 1975-ча шерашка тIайийца социалистически декхараш кхоачашдарах паччахьалкхен планал совгIа 535 эзар сома продукци маьхала яьккхай, 24,8 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Белгалдаккха доагIа производства боарам беррига хIана бац аьнна къахьегама овсарле лакхъяларах тIаккхийттилга. ХIанз цхьан сменагIа фабрика 18 эзар пазата хIама хьаю. ТIеххьарча шин шера фондех хьадоалар 32 процент лакхденнад, цу юкъа производствана юкъедоаладаьд продукце керда 44 тайпа.

Фабрика коллективо иштта толаме къахьегар дукхагIа даькъе кастта хургйолча КПСС XXV-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье хьалхле лелаераш, коммунисташ хиларах хьадаьнна беркат да. Царна юкъе я республика Лакхехьарча Совета депутат Барахоева Зати. Укх шера июнь бетта ший пятилетка кхоачаш а яь, парте аргIанара съезд хьаеллача денга иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашъе лага йолаш тIатеIIа къахьегаш а йоал Зати.

Е хьаьцаргъя вай вязальни машинай мастера гIонча, КПСС обкома член йола Орцханова Зоя. ХьалхагIа приемщика болх беш яр из. Фабрике мастера гIончаш тоъаш ца хиларах сеца латташ дукха машинаш йолга шийна хайча, массане а алхха маIача наьха болх ба хьона из яххаше а, из професси Iомае йоалаелар йоI. ХIаьта хIанз из йизза специалист я, нормагIа йоагIача 9 машина метта цо тоаю 14.

Швейни цеха эггара толамагIйола коллектив я Титкова Мария керте латта № 1 йолча комсомольско - кагирхой конвейера яр. Марияй да гIалгIа ва, хIаьта нана — эрсе. Из фабрика ветеран а я. Иштта цу конвейере къахьегаш я коммунист контролер Елькова Валентина, Ленина орден лелаю швея - мотористка Сакалова Миновси, комсомолка горсовета депутат Халухаева Люба. Коммунистически къахьегама бригада яха сийлола цIи лелаеш я из комсомольско - кагирхой коллектив. Укхаза къахьегаш волча 48 сагах хIаране дош деннад парте XXV-ча съезда ма-доаггIа накъадаха. 30 эзар пазата хIама — иззал хьалхагIа тIайийцача социалистически декхарел дукхагIа продукци яккха лерхI из парте съезд хьаеллача денга. Шоай новкъостел тIехьабисац иштта толамца болх беш бола фабрика ветеранаш — 6-ча конвейера бригадир Дзарасова Галина а Бачалова Зоя а.

Иттех совгIа шу да тха фабрикаи Орджоникидзевски швейно - производственни объединенеи коллективашта юкъе доттагIала бувзамаш, вIаши гIо-новкъостала гIулакхаш дола. Оаха тхоайла социалистически яхь лелаю, толашагIйола опыт дIа-хьа эц, доттагIала сайренаш чакхйоах. Дика гIо дир тхона укх шера Орджоникидзерча новкъосташа. Тха фабрикана химически промышленноста чIоагIа эшаш йола пазата трубкаш хьае бехктокхаме заказ делар. Балха юкъейоалае езаш яр керда оборудовани. ТIаккха фабрикера болхлой бахийтар оаха из оборудовани хьалхе а деш йовзаш болча Орджоникидзера новкъостий болча. Уж цига Iома а бенна цIабаьхкар.

Деррига а дика дIадоладелар. Цхьабакъда цхьа бутт баьлча, июне, технически баьхьанех участок цIаьхха сецар. Паччахьалкхен задани кхоачаш ца яр кхерам бар. Юха а тхона гIо дир лоалахоша. Назране баха а болх бе а хьабаьхкар мастерий гIончаш Лышков Николай, Мышов Петр, Валуев Александр, электрослесарь Кузубов Юрий, производственни дешар хьеха инструктор Кузубова Вера. Цар лоацача хана болх бе йолаялийтар 55 машин, 20 керда автомат дIаоттайир. Бехктокхаме заказ ханнахьа кхоачашдир фабрикас. ХIаьта хIанз цу оборудоване тIа болх бе дика Iомабеннаб Аушева Либихан, Тутаева Фатима, Антошкиева Хьава, Плиева Диба, Абадиева Лемка. Цар хадданза тIеххкоачашъю шоай сменни заданеш.

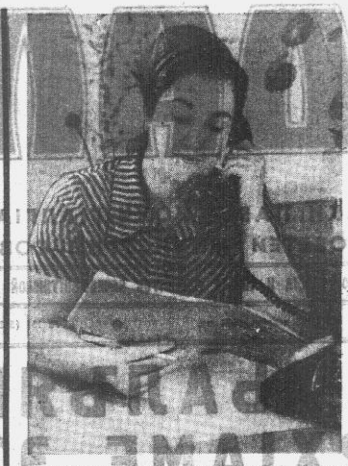
Фабрика коммунисташа цу йорча хоадам болча масалех пайда а ийбеш вIаштIехьбоах шоаш дукххача лостамех беш болча къахьегамхошта идейно-политически, нравственни, интернациональни кхетам балара, уж коммунистически хьисапе къахьегарга бахара болх. Цу кхетам балара балха уж а кхыдола а доакъош айхха шоайла дувзадуш, дерригаш а цхьатарра бокха лоархIам болаш да. Партийни организаце дика кхетаду цу балха керттера юкъмоттиг коллектива доакъашхой Iилман мировоззрени коммунистически сакхетами болаш хилар йолга. Цудухьа нахаца беш болча массово - политически балха эггара дикагIбола коммунисташ, комсомольцаш юкъеувзоаха. Царна юкъе ва 26 агитатор, шоаех 8 атеистически дешаех а волаш. Агитгруппана керте латт коммунист Колтунова Нина Александровна, хIаьта атеистически пропаганда еча агитгруппа балха кулгаллеш я коммунист йола Даурбекова Ахьмада Дина. Шоай болх хьалхе а деш оттаьча йланагIа чакхбоах агитатораша. Дика агитатораш санна белгалбаьннаб коммунисташ Елькова Валентина Ивановна, Вышегуров Ювсапа Iийса, Аушев Iадий Махьмад, Яшина Нина Васильевна, кхыбараш.

Тхо долча болх беш я политинформаторий кхо секци: экономически, чурчеи арахьарчеи политикан правови знаней. Цу тIеххьарча секце балха кулгалду коммуниста, фабрика юрисконсульта Толдиев Хьусейна Исроапила. ХIаьта 12 саг юкъеволча лекторий группана керте латт коммунист Никулина Зоя Ивановна. Ер шу доладелча денз фабрика, парте райкомеи обкомеи идеологически болхлоша тха коллективе чакхъяьккхай 860 беседа, 275 политинформаци, 122 лекци. Царех аханел дукхагIа яраш интернациональни атеистически темаех я.

Фабрика болхлошта юкъе дына тIехьа бараш кIезига ца хилар теркал а даь юкъарча партийни собране хIара коммунисти парте воаца кулгал хои дехкарийла ваьа бетта цкъа-шоаза коллектива хьалхашка атеистически интернационални темаех къамаьл де. Партбюрос белгалъяьй даьрххIа йолча лекцей, беседай тематика.

Тха балха юкъе а шеко йоацаш кхоачамбоацараш, де карагI ца даьнараш долаш да. Дале а партийни организаци уж дIадахара, болх тоабара тIехь хьинар лаьгI ца деш къахьегаргдолаш я. ХIаоа болх беш волча саго парте XXV-ча съезда ма-доаггIа накъадахара сийна яьржача яхье нийгара доагIаш дола дакъа юкъехьоргдолаш хьалаш вIаштIехьдахарах тхоай керттера декхар лерхI оаха.

Б. ГАГИЕВ,
Назрановски трикотажни фабрика партбюро секретарь.

Тха штате воацача фотокорреспондента А. Кычикова сурта тIарча Усманова Любас Веденски районни бувзама узле контролералла болх бу 10 шу гаргга ха я. Люба коммунистически къахьегама ударник я. Мах болча совгIататщца а сийлен грамоташца а дукхаза белгалбаьккхаб Усманова Любай сийдола болх.

ЛоархIаме гIишло хьалъеча

Укх тIеххьарча шерашка городе Грозне къаьстта дукха хьалъю культурно - бытови гIулакхашта эшаш йола гIишлош. ХIанз вай городе хьаллеш латт быта цIа, цирк, кхыйола лоархIаме гIишлош. Лермонтова цIерагIча драмтеатра гаьна йоацаш хьалъеш я пхезза вIаштIара яь междугородни телефонни станци. Укх шера ноябре паччахьалкхен планагIа йистеяккха лаьрхIадар из лоархIаме гIишло цига генподрядчик йолча НохчГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-1 гIишлошъерашеи цу управленена чуйоагIача субподрядчика спецСМУ-10 коллективой. Уж декхараш дизза кхоачашдара укх шера цхьоалагIча мая цига отделочни балхаш дIадоладе дезаш бар генподрядчика гIишлошъераш.

ИйслагIча пятилетка тIеххьарча шера йола пусковой гIишло хьалъечара гIулакхаш Iалаьмате эсала лелаш а дIахо иштта болх белга ла мегаргдоацаш хилар а хьахьокхаш дола масалаш доаладергда вай. ХIанзалца цига отделочни балхаш де деза генподрядчика гIишлошъераш цига хинна а бац е укх гаргарча хана хургба аьнна хIама а дац. Гаьна да укхазара монтажни балхаш чакхдала а.

— Фу бахьан да теш иштта лоархIаме объект хьалъечара гIишлон балхаш эсала лелилга, аьнна хаттар дир оаха спецСМУ-10 кхоалагIча гIишлошъеча участка мастерага Гарафутдинов Амир Хайруловичага.

— Цун керттера бахьан да тха управленена чуйоагIача Грозненски аьшкбетона конструкцей завода коллективо ший ханнахьеи эшача боарамахи аьшкбетона изделеш Iалаш ца яр. Цхьайолча хана хьаенарех дукхагIъяраш дIаяхийта пайдана йоацаш я хул. Эшаш йола гIишлой материалаш ца хиларах нагахьа ди дIадахийтадац гIишло хьалъеча къахьегаш болча гIишлошъераша шоай балха ханах 30 процент яр зехьа ца йоаеш. Проектировщикий бехкагIа а дукха балха ха зехьа йоаю гIишлошъераша. Цар оттаьь проектни документаци дукха кхоачамбоацараш долаш я, цудухьа тха тхоай хувца дезаш хул из. Проектировщикаша оттаьча чертежашка хьежжа даь дола балхаш юха де де- [illegible]

ЛоархIаме объект хьалъечара балхаш эсала леларан паччахьалкхен план кхоачаш ца ярах бехке духхьала Iалашон организацеи проектировщикашеи хинна Iац. Цу гIулакхa бехке гIишлошъераш шоаш а ба. Участка мастер Амир Хайрулович а цига къахьегаш бола гIишлошъераш а бац шоашта хьалхашка латта декхараш бокъонца довзаш. Цу участка гIишлошъераша хьалдеш да городе Грозне быта цIа, МТС. Цу кхаьннахьа а къахьегаш болча гIишлошъерашта лаьрхIа цхьа компрессор мара яц. Цхьанахьара болх сецача шоллагIча е кхоалагIча объекте дIахьош лелаеш я из. Тоъаш бац междугородни телефонни станци хьалъеча эшаш бола гIишлошъераш а. Уж кхоачамбоацараш а чIоагIа Iаткъ болх ритмично дIабахийтара. ГIишло хьалъечара болх лерттIа дIабахийтара оарцагIа бала беза генподрядчикий, субподрядчикий, аьшкбетона конструкцей завода кулгалхой.

Междугородни телефонни станци яьяларга чIоагIа хьежаш ба телефонни бувзама болхлой. ХIана аьлча шоай болх дика дIабахьара царна мел эша хьалаш хургда МТС кердача помещене. ЦхьоалагIча этаже хургья бытови помещенеш, гардеробни, береи наьнеи цIа, общественни организацей, шоллагIча этажа тIа хургья телефонисткашта салаIара йола помещени, столови, медслужба, кхыраш, хIаьта воккхаь этаже хургья производственни помещенеш. Кердача типови проектах хьалъеш я междугородни телефонни станци. Арахьарча оагIорахьа помещенешка маьлха йIовхал соз чIоагIа чулаттаргйоацаш оттаеш я панелаш.

Йилла ха ялийта яле а тIадиса паччахьалкхен декхараш тIера дIа а доахаш из сихагIа йистеяккхара бокха бехктокхам тIалатт Грозненски аьшкбетона конструкцей заводa кулгалхошта. Оттаьча графикага хьежжа эш-эшаш йола аьшкбетона изделеш лоаттае декхарийла ба уж цу объекте. МТС хьалъеча мел эша гIишлошъю техника, механизмаш, цига эшаш бола гIишлошъераш Iалашбе, царга биззача низаца болх байта беза генподрядчикий, субподрядчикий кулгалхоша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТОЛАМЦА ЧАКХЪЯЬККХА ПЯТИЛЕТКА

(ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБОЗРЕНИ)

КПСС XXV съезда хьалхарча вахте эттай ерригача промышленни предприятей коллективаш. Производстве хьалха латтарий, толашагIа йолча промышленни предприятей, цехий, бригадий, участкай болхлой инициатива, опыт ларде а лувцаш тIагIертта къовсам лоаттабу социалистически яхье ваьннача хIара болхлочо паччахьалкхен плани тIайийца декхараши кхоачаши тIеххкоачаши деча дизза дакъа лацара.

Яхье хьалха латт республика промышленни предприятеш. Цар продукци маьхала яккхарей дукхагIйола лоархIаме изделеш арахецарей цхьайтта бетта план 26 ноябре кхоачашйир.

Еррига республика хьайийцача продукци маьхала яккхара цхьайтта бетта план 101,2 процентии, цу даькъе союзни доалахьарчар 100,7 процентии, республикански доалахьарчар 102 процентии кхоачашъяьй.

Дика къахьегама толамаш даьхар республика промышленноста керттерча доакъоша. Мехкдаьттеи гази, электроэнергии яккхара, бензии, дизельни доагор, мехкдаьтта химически продукци, машинаш, приборащ, аппаратащ арахецара цхьайтта бетта план тIеххкоачашъяьй.

Бахача наха промышленни кхачани товараш арахецача промышленни предприятей коллективаша а толамца кхоачашъяьй паччахьалкхен план. Швейни трикотажни изделеш, кога гIирс, генарий даьтта, макаронни маькха-булочни изделеш арахецара задани а толамца кхоачашъяьй. Цхьайтта бетта планал совгIа арахийцай 2,5 миллион сома швейни изделеш, 139 эзар чухьнахьа дувхаду барзкъаш, 78 эзар тIехьнахьа дувхаду барзкъаш, 23 эзар пар кога гIирс.

Укхаза белгалдаккха деза дIабахача цхьайтта бетта дукхача промышленни предприятеша дика къахьийга хилар, арахеца продукци дукхагIа хилийтара, къахьегама овсарле лакхъяра енна задани тIеххоачаш а еш, производства эффективность айечеи техникоэкономически хьокхамаш тодечеи цар дика ка яьнилга.

Цхьайтта бетта план кхоачашъяьй Грозненски газ чакхйоахача завода, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, производственно - товарни контора, Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода, «Пищемаш», «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни заводий, Сунженски хьун комбината, Веденски лесхоза, производственни швейни объединене, № 15 йолча маслозавода, чхьагIара-коньячни комбината, № 4 йолча хлебозавода, макаронни фабрика, Гудермесски горпищекомбината коллективаша.

1974 шера 11 бетта арахийцачул дукхагIа арахийцай товарни продукци укх шера цу юкъа. Иштта тIеххкоачашъяьй цар къахьегама овсарле, биэза пайда ийбаьб производственни мощностех, тIагIертта къовсам лоаттабаьб бедал, материалаш, доагор, электроэнерги кхоярa тIехьа.

Къаьстта дика къахьегарца укх шера белгалъяьннай швейни производственни коллектив. Продукци маьхала яккхара 11 бетта план 107 процент кхоачаш а еш, планал совгIа маьхала яьккхай ши миллион гаргга сома товарни продукци. Соаьхка арахийцачул 19 процент дукхагIа продукци арахийцай укх шера 11 бетта, къахьегама овсарле 16 процент лакхъеннай.

Дог гIоздоаха къахьегама толамаш даьхад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективо. Цо вай республике эггара хьалхарчарца рапорт деннад пхе шера план кхоачашъярах. Цхьайтта бетта план цо кхо процент тIеххкоачашъяьй, соахкарчул 6 процент дукхагIа арахийцай химически продукци, хIаьта къахьегама овсарле 8 процент лакхъеннай.

Иштта дика къахьегаш пятилетка тIеххьара шу чакхдоаккхаш латт чхьагIараконьячни комбината коллективо. Продукцеиа реализаци яра паччахьалкхен план 104 процентии къахьегама овсарле лакхъяра задани 107 процентии кхоачашъяьй цо. Соахкарчул дукхагIа укх шера 11 бетта маьхала яьккхай товарни продукци 12 процент, хIаьта къахьегама овсарле 11 процент лакхъяьй.

ДIадахача шерарчул къахьегама овсарле дикка лакхъеннай Карабулакски химически реагентий, «Электроприбор», «Пищемаш», «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни, Червленски чхьагIар доаккхача заводашка.

Цхьабакъда, дукххача предприятеша йоагIача ассортиментагIа продукци арахецаЧ, шоай смежникашта хьалхашка тIайийна социалистически декхараш кхоачашдац.

Цхьайтта бетта продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьнц 18 предприяте, цар паччахьалкхенна дIа ца луш йисай 2,2 миллион сома маьха продукци. Царех хIаране дика кхетабац пятилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIайийцача социалистически дехкарий даькъе шоашта тIалатта бехктокхам. Паччахьалкхен план кхоачаш на еш тIехьаюсача предприятешта юкъе я «Трансмаш», Грозненски ремонтно - механически, цементни, рудай йоаца гIишлой материалаш йоахачеи чакхйоахачеи карабулакски заводий, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завода, Наурски, Шелковской, Сунженски маслосырзаводий, Назрановски кирпичкаш еча, Ачхой - Мартановски лесхоза, кхыча предприятей коллективаш.

Цхьайтта бетта халкъа бохама дIа ца луш йисай 19 эзар электрически инструмент, 175 тракторни прицеп, 79 эзар тонн цемент, 10 миллион кирпичк, 4,1 эзар тонн мехкдаьтта аппаратура, 1,9 эзар тонн болат, 27,7 условни банка консерваш, 673 эзар сома маьха мебель.

Цхьайолча предприятеша йоагIача ассортиментагIа арахецац продукци, дикалга дилдача эсала я из.

Дукххача предприятеша кхоачашъяьнц къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план. Царех я Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода, Грозненски электромеханически завода, А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода, мебельно-хьуа хIамаш еча «Терек» яхача Нохч - ГIалгIай производственни объединене, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завода, рудай йоаца гIишлой материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода, шурий промышленноста предприятей, Малгобекски Назрановски кирпичкаш еча заводий, Шалински ЗаЙщекомбината, кхыча предприятей коллективаш.

Цхьан болхлочоа лаьрхIача цхьайолча предприятешка арахеца продукци кIезигъеннай. Къахьегама овсарле лакхъяра йола резерваш массайолча предприятешка йолаш я, уж тахка а царех пайда эца а беза.

Заводашка а фабрикашка а кIезига балхаш дац арахеца продукци дикагIа хилийтара тIадерзадаь. Цо вIаштIехьдоалийт цхьоалагIчеи лакхерчеи категорех арахеца продукци тIа-тIа дукхагIа хилийта.

Республике шерагара шерага дукхагIа хулаш латт паччахьалкхен дикала знак йола продукци арахеца промышленни предприятеш. Цунца цхьана промышленни предприятеша арахеца продукци потребителашта хеттача тайпара яц, цудухьа дукха жалобаш ух царгара продукци во я яхаш.

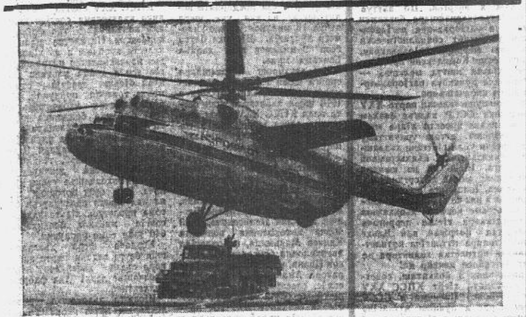
Продукци дукхагIа хилийтарал совгIа производства эффективность лакхъяр а керттерчарех цхьа хьокхам ба. Керттерча даькъе из тийша да продукцега дIадодар кIезигдарахи рентабельность лакхъярахи.

Цу даькъе карагIдаьннар кIезига дац. ХIаьта а цхьайолча предприятей коллективаша къовсам лоаттабац бедал, материалаш, доагор, электроэнерги кхоярa тIехьа. Цудухьа дукхагIа хул продукцега дIадодар, лохлу рентабельность. Арахецача продукцега дIадодар нормал дукхагIа хиннад Грозненски аьшкбетона конструкцей завода, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завода, рудай йоаца гIишлой материалаш йоахачеи уж чакхйоахачеи Карабулакски заводе, Назрановски кирпичкаш еча заводе, кхыча предприятешка.

Пятилетка чакхъяьла юхейисар кIезига ха я. Болх кхы тIа а тоабе, тIехьабусилга дIадаккха деза, биззагIа пайда ийбе беза йолаш йолча торонех. Цо торо хулийтаргья дерригача технико - экономически хьокхамий укх шера задани кхоачашъе а 1976 шера толамца болх бара йола лард йолла а.

Заводийи фабрикайи коллективаш декхарийла я хIара балха минутах, хIара станокахи машинахи биззa пайда а эцаш КПСС XXV съезда сийна тIайийца доккхий социалистически декхараш кхоачаши тIеххкоачаши де.

В. ЮДОЛОВИЧ,
Нохч - ГIалгIай статистически управлене промышленноста статистика начальник.

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. Заполярья тундре, гаьнарча аьрий аре, Урала лоамашка болх беш я Тюменски Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча граждански авиаце управлене вертолеташи самолеташи. Авиаце дакъа а лоацаш малхбузен СибарегIен къилбаседа районашка мехкдаьттеи Iалама гази йоалла моттигаш гучаяьхай, йоккхий низ бола промыслаш хьалъяьй, эзараш километраш трубопроводаши, электропередачай линеши, машиннаькъаши дехкад — хьалъяьй мехка керда энергетически район.

Тюменски авиатораша ханал хьалха кхоачашъяьй ийслагIча пятилетка задани.

СУРТА ТIА: Сургутски мехкдаьтта тохкача экспедице буровой йолча яха араяьннай арахьарча подвеска тIа мухь ийца йода МИ-6 яха вертолет.

И. САПОЖКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИВАНО - ФРАНКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Надворянски хьункомбинате хьалъяьй дахчан-гамий Iоакъаш ю завод. Цунна эша бедал хургья дахчан хIамаш еш юсаш йолча отходех. Кердача предприяте проектни мощность — шера 110 эзар кубометр Iоакъаш. Дукха ха йоаццаш хьалхара продукци ялар заводо. Ер шу чакхдалале мебель еча производствана лаьрхIа 30 эзар кубометр Iоакъаш арахецаргья.

СУРТА ТIА: завода участкаех цаI.

В. МИГОВИЧА сурт.
ТАСС фотохроника.

РОССЕ ХЬАЛХАРЧА РЕВОЛЮЦЕНА ХЕТАЯЬ

Самардийнахьа КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа Россе 1905—1907 шерашка революци хинна 70 шу дизара хетаяь Iилман конференци хилар.

Конференци хьайиллар парте Грозненски горкома секретара П. Н. Громова.

Конференце довкъашхоша — Iилмахоша, вузий преподавателаша, пропагандисташа, исторей обществоведеней хьехархоша, парте ветеранаша ладийгIар Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета советски общества исторе кафедра заведующе, исторически Iилмай доктора В. П. Крикунова: «Россе 1905—1907 шерашка хинна революци — империализма заман чухь эггара хьалхара халкъа буржуазно-демократически революци» аьнна яьча доклада.

Конференце къамаьлаш дир. В. В. Варлашкина — Нохч-ГIалгIай университета КПСС исторе кафедра заведующе, исторически Iилмай кандидата, Н. А. Гутькос — Грозненски мехкдаьтта института КПСС исторе кафедра заведующе, исторически Iилмай кандидата, Э. Д. Чапанова — Нохч-ГIалгIай исторей, меттеи, литературан Iилман-тохкама института Iилман болхлочо, кхычар.

Конференце яьча доклада тIа а къамаьлаш даьраша а къаьстта теркам тIабахийтар Россе хиннача хьалхарча революце интернациональни чулоацама, белгалдир эрсий пролетариата цеи ахархошцеи цхьана революце Украина, Белоруссе, Прибалтика, Закавказья, Средни Азе болхлошеи ахархошеи, Россе иштта кхыча йистошкарча болхлоша а ахархоша а, цу даькъе Грозненски пролетариати, Нохч - ГIалгIайчен къахьегама ахархойи къе кязакаши а болаш, хьинаре дакъа лаьца хилар. Цар тIагIертта къовсам лоаттабаьб большевистски минимум - программа чакхъяьккхара.

П. ЯСЬКО.

КОЛЛЕКТИВ ТОЛАМГА ЮГАР — КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА

Шоай гIулакх дика довзаш, болх лерттIа вIаштIехьбаккха ховш бола нах ба Шалински района «Джалка» совхоза №2 йолча отделене шурий - товарни ферма коллективана юкъебоагIараш. Масала, царех цаI ва МТФ заведующи коммунист Бачаев Хьамид. Къахьегам дукха безаш, хьайбаш леладара болх дика бовзаш волча цунна, иштта дика карагIдоал хьалхашка латта декхараш кхоачашдара нах тIехьабаха а. Наха кхетам телар ше хиларга хьежжа, хIаранена дега тIа кхоачаргдола дош ала хов цунна.

Иштта ший болх дика ховш ва укхаза ниисвенна зоотехник а. Къона, хьинар долаш ва Матаев Махьмад. Керттердар фуд аьлча, из да ший професси цунна Iалаьмате чIоагIа езаш хилар. Цун тешал ду Назрановски юртбоахама техникум цо тIехдика дешаш чакхъяьккха хиларо а, Iуйрийна сецца гIатте ферме хьавеча масаьел тIехьагIа мара из цу ца вахаро а. Цун бIарга кIалара хIама къайладалац. Цо цIаккха ювцаргьяц болхлошца саго, халача балхах къахкаргвац.

Иштта дика къахьегаоца, хьайбай говза лор хиларца белгалваьннав ферма ветеринарни техник коммунист Болатхаджиев Амирбек. Цо ханнахьа ду хьайбашта лора гIулакх. Цудухьа унахцIена да ферме Iул.

Ферма специалисташкеи кулгалхошкеи хьежжа хьинаре къахьег хьайбаш леладераша а. Къахьегам безаш, барттайна, цхьоагIо йолаш я укхаза вIашагIкхийтта коллектив. ЧIоагIа я цун къахьегама дисциплина, из телхае венар коллективе вувц.

— ДагадоагIа сона, — дувц МТФ заведующе Х. Бачаева. —балхаца ледарло лелае яьлар къона доярка Асхабова, бож бетта тIехьаюсар из. Цунца дукхазза къамаьл хилар тха, тIаккха коллективе йийтар оаха из. Цул тIехьагIа лерттIа кхоачашбе йолаелар из ший болх.

Шурий - товарни ферма коллектив дукхазза белгалийннад балха. Иштта, пятилетка дуьхьлагIча шера яккхарен из паччахьалкхенга йохкарен шера заданеш тIеххкоачашйир цо. Из бахьан ВЛКСМ ЦК ЦIе вымпел елар коллективана.

Къаьстта хьинар айденна, дика толамаш доахаш къахьег хьайбаш леладераша пятилетка тIеххьарча шера а. План 2810 центнер йолаш заготовительни пункташка 3224 центнер шура дIаяхьийтар ферма коллективо. Из дукха дукхагIа хул соахк цу хана дIаяхьийтачул.

— 20 ноябре кхоачашъяьй оаха шера план, — аьлар ферма зоотехника М. Матаева. — кастта хургйолча парте XXV съезда оаха хетаду къахьегама совгIат да из.

— Миста вIаштIехьдаьннад хьайбаш леладерий коллективана из толам баккха?

Цу хаттара жоп делар Х. Бачаева.

— Тхога толам баккхийтача керттерча бахьанех цаI, — аьлар цо, — хьайбаш леладерашна ден распорядоки хьайбаш кхабара рационн телха ца еш лелаяр да. КIезига лоархIам болуш дац духхьашха дахка доахан лерттIа Iодетта хар а. Из дика кхета а деш духхьашха дахка доахан балха опыт йолча доярка Шаблева Маймантага леладе дIаденнад оаха. Уж кийчду цо хIаьта из цунна дика карагI а доал.

Къахьегама овсарле лакхъяра дика ког гIортолга ю социалистически яхьо. Хьалхле лелаераш моральной мах болча совгIатащцеи белгалбахьо яхьа декал айду. ХIара дийнахь ю ферме балха итогаш. ХIара итт ди массаза доал социалистически яхье котбаьнчарашта ахчан премеши карара тела вымпелаши ду. Хьалхара преми — 10 сом, шоллагIа — 5 сом, кхоалагIа — 3 сом я.

Дукха ба ферме дика болхлой. ДикагIбарашта юкъе къаьстта белгалъе йоагIа балха опыт йола доярка Альвиева Деши. Массехк шу да цо хьалха дукхазза къахьегама коталонаш йоахаш хиннача доаркаша Хаджиева Камайна яхь лелаю. Цхьабакъда пятилетка тIеххьарча шера шийла хьалха ялийтанзар из Дошас. Пятилетка тIеххьарча шера хьалха латтачун цIе вымпел Альвиевайга кхаьчар. Шера план 1850 килограмм йолча ше леладеча хIара Iаттагара 2863 килограмм шура яккхар цо.

ШоллагIа моттиг я Хаджимурадовайга, цун хьокхам — 2762 килограмм.

Укх шера цхьайтта бетта хIара беттача Iаттагара 2200 килограмм шура яккхар балха опыт йолча доаркаша Яхиханова ТIауса, Дуаева Хедас. Тоъал тIеххкоачашъяьй шоай шера планаши декхараши доаркаша М. Яхихановас, М. Алиевас, С. Рашидовас, М. Дадаевас, кхыбараша.

ДоаггIача бесса лелабу ферме хьайбашта искусственни осеменени яра болх я. Укх шера итт бетта хIара бIаь Iатта тIехьара 85 Iасилг кхедаьд, вешта аьлча, кхоачашхиннай шера план.

Ший болх лерттIа лелабарех коллективана юкъе ший сий даьккхад Iаьсий леладечо Бердукаева Бушура. 50 Iаса леладу цо. Уж деррига унахцIена, тоаденна да.

КарагIдаьннарчох кхоачам баь Iац МТФ коллектив. Цо хьинар айдаьд КПСС XXV съезда яха ма-йоаггIара накъаяхара. Денгара денга шерлуш латт съезда сийна яьржа социалистически яхь.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

ПАРТЕИ ХАЛКЪЕИ ТЕШАМ БОАБЕ ЙИШ ЯЦ

РСФСР ПИСАТЕЛИЙ ЙИЪЛАГІА СЪЕЗД

Советски халкъа — хІама хьадечоаи хьакхоллачоаи, коммунизм хьелъяра сийлахь-доккхача гІулакха шоай таланти дега уйлен дІалу вежарашха йолча ерригача союзни республикай дуккхача къамий литература деятелаша. Советски литература низ — халкъа вахарца хадаргбоаца бувзам хилар. Духхьал цу позицеш тІара мах бу Российски Федераце писателаша тІехьарча шерий творчества. КІоарга маІан да шоай балха итогаш вай Даьхен вахаре белгалйоала событи — КПСС XXV съезд хула ха гарга кхаьчача хана цар еш хилара.

15 декабре Йоккхача Кремлевски двореце хьайийлача РСФСР писателий съездах ала бокъо а йолаш ала йиш я «литературни пятилетка» творчески рапорт аьнна.

Съезда хьаьшашта юкъе — союзни республикай писателий союзий делегацеш, столица къахьегамхой викалаш, искусствай мастераш, Іилмахой, партийнии советскии болхлой, мехка Герзашцарча Низай бІухой.

Делегаташеи хьаьшашеи безаме тІанийцар новкъостий В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев.

ЧІоагІа дегаш айденна хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте вола КПСС ЦК Политбюрох латта сийлен президиум.

Делегаташа хержар съезда балха органаш — президиум, мандатнии ревизионнии комиссеш. ЧІоагІийр ден повестка: коммунизм хьалъеча кердача этаперча российски литературах йола доклад; ревизионни комиссе доклад; РСФСР писателий Союза кулгалду органаш харжар; писателий Ерригсоюзни VI съезда делегаташ харжар.

«Коммунизм хьалъеча кердача этаперча российски литературах» доклад е дош ду РСФСР писателий Союза правлене председатела Михалков Сергейна.

Чакхдоалаш латт советски халкъо творчески къахьийга, КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеш котало яьккха сийлен ийслагІа пятилетка йистейоала 1975 шу, аьлар цо. ДІадахача шерашка доккхал а деш юхахьежаш, вай кхетаду хьаьхача календарий листашта тІехьа советски наха карагІдийнна эзараши эзараши гІулакхаш хилар.

Литература дегІадоагІача, белгалдир доклачика, Іалаьмате бокххача лоархІаме хилар «Литературно - художественни критиках», «Советски кинематографи дІахо дегІайоалаяра де дезарех», «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьалахарен хьалхкхеярен хьакъехьа беча балхах», «Тамбовски областной партийни организаце критикеи самокритикеи лелаяра хьалах» дола КПСС Центральни Комитета соцамаш.

Центральни Комитето, ерригача парте, автономни республикай, крайни областийн партийни организацеша искусствай литературан проблемай ещ йола терко, вай лоархІамегІара творчески гІулакхаш дувцача а вІашагІдетталуча а партийни активо дакъа лацар парте XXIV съезда литературан искусствай хьакъехьа яь решенеш кхоачашъяра бола тешам хилар.

РСФСР писателий IV-ча съезда кийчо еча хана автономни республикашка, крайшкеи областашкеи хилар съездаши писателий отчетно - хоржамий собранеш. Цар хьахьехкхар Российски Федераце вай творчески Союза общественни лоархІам лакхлуш латтилга, республика къахьегача коллективашцара вай бувзам чІоагІлуш хилар, вай республикански кепайоазон органий дегІауха идейни денал, дуккхача къамий писательски мугІараш Коммунистически партена гонахьа кхотаденна хилар.

Литературни итогаш еш, «литературни пятилетках» отчет луш, эггара хьалха белгаллаккхя доагІа, творчески Союза болх мекка общественни вахарца цхьана гІа боахаш хиннилга.

Дукха ха йоацаш вай белгалдир «Партийни организацеи партийни литературеи» яхача доккха хьаькъал луча ленински балха 70 шу дизар, вай литература партийни хилара ларде латта принципаш къаьгга доаладаь бола бодх. Литература пролетарски юкъарча, халкъа юкъарча гІулакха дакъа да яха ленински уйла вай бакъдолчун факт а хинна дІаэттай, хІаьта адхха из да хІара советски писатела позици хьахьокхар. Вай духхьал гуччахьа дІаях, ленински Коммунистически партена деррига дІалуш, гІулакх деш да тхо, долче гІулакх деш да цун идеалаш бахьан лоаттабеча къовсамa, гІулакх деш да тхоай халкъа, белгалдир РСФСР писателий Союза правлене председатела. ХІаьта вай литература халкъал, ховш ма-хиллара, бокъонца болча художественни кхоллама хилане даргдоаца хьал да.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара вай парте тІера ца йоалаш дІахьош бола никъ бахьанце дІадаха пхи шу дунен халкъашта юкъерча политике овлан тІара аьттув баьнна хилар белгал а даь, докладчика аьлар:

Бакъда из деррига иштта даде а Советски Союзен социализма мехкий ерригача содружествай идеологически позицеш шоаш хиннача тайпара чІоагІа я. Советски литературни вахар массаза а хиннад кордона дехьарча тайп-тайпарча «советологаша» бІарг чІоагІа тІалокхаш. ЭгІазло йоаллача прогнозашкара деиз дукха хьаькъал доацача оапашкеи аьл-диттагеи кхаччалца уж гІийрта а гІийртаб тахан а тІехьа гІерташ а ба советски писателий цхьоагІо мелъе.

Зехьа хьега къа да! Хано, оалаш долча тайпара, харц а ду тІа а эцац вай литература ларлий ларл—исторе хала голаш еттача тохкамех чакхдаьнна коммунистически идеалашта мутІахьа хилар — моллагІча тайпара а юхае гІертилга.

Советски литература дегІадара никъ хинна а ба ба а социалистически реализма метод. Эрсий классика реалистически традицеех чІоагІале а дувцаш, социалистически реализма метод дегІакхувлаши кІоаргъеши советски литература шийна чулаьцай башхадикача мастерий опыт.

Российски литература, аьлар дІахо докладчика, ший структурага диллача чоалхане да, 50 меттала яздеча писателий кхоллам чулоац цо. Ховш да вай федераце дукха къамаш массехк итт шу хьалха шоай йоазув доацаш хиннилга. Цу халкъий культура айяра бокха лоархІам болаш хилар эрсий мотт — Ленина мотт, белгалдир докладчика. Къамий культурни низаш даьхен культурана карагІдаьннача Іалаьмате доккхачунна гонахьа вІашагІтохаш по къонача искусствана ерригсоюзни читателан зрителан тІабода никъ хьабиллар.

Ший исторически наькъ тІа социалистически общество советски къамий культураш вІашигарга эзаи Іlаьхегlа яьи ца Іеш йоакхо еш лорадир хІара халкъа шийшар. Цуппа да Октябрьски революцена карагІдаьннача чІоагІачарех наІ.

Михалков Сергея доклада тІа дика доашхаш дийцар Россе литературана кховзткъе иттлагІча шерашка керда дакъа юкъедихьа йолча проза, поэзе, драматурге произведенеех, бераштa дола книжкаш, дийцар художественни кхолламерча критика лоархІамах, къонача авторашца беьча балхах. Докладчико белгалдир писателий керттера декхар — вай таханара ди хилар. ХІанзардар произведеней керттера турпал хила а деза хулаш а латт. Шек хила вагІац. Российски Федераце писателаша хьакхолла дикагІа йола произведенеш сийлахь доккхача гІулакха — коммунизм хьалъяра гІулакха гІодеш хургйолгах!

Вай ханнен бакъдолчун тешаме хилар — из да ший гражданскии художественнии позици геттара къаьгга хьахьокхар, парте идеалаш лелаяр, хІаьта из да уж коммунистически идеалаш бахьан тешшаме къовсам лоаттабер хулга.

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева тІайоагІача иттлагІча пятилеткаx дикала пятилетка аьннад. ХІаьта хеталу, къахьегама дикала дешаш производственни проблемай ларде хинна ца Іеш культуран искусствай проблемай ларде а хила деза, аьнна. Вай гІулакхага диллача дикал — из общество дІахьалхашкахьа йолаш дегІайоагІача хІанзарча хано дІадехар да. Читатель хьежаш ва вай чІоагІа идейнии художественнии сийг боалла произведенеш яларга.

Саг вахача хана цунна ленна эггара сийлахь - доккхеи хозен дар — из къахьегам ба, хІаьта цудухьа из хьалха латтача обществах доаллача хІама кхоллара, советски наьха вахара хьисапа керттера дакъа да. ХІанзарча литература хьалхарча аргІанцарча декхарех наІ — керда ханара турпал хьахьокхарпа цхьана вай вахара хьисап чІоагІдар. Вай дахара ерригга атмосфера — из, ма-дарра аьлча, из да а за социалистически гуманизма законаш вахара юкъедоаладар.

Вай дика кхетаду, аьлар чакхвоалаш С. Михалкова, малагІча бехктокхамерча хана вай писателий съезд гулъеннай. Ер съезд — литературно - общественни вахаре йоккха событи я. Цо гІо де деза Россе дуккхача къамий литература стратегически тенденцеш кІоаргга кхетаяра, дІахо делерхІараш оттаде, деша мастерий вІашагІтеха низаш керттерча лостамашкахьа хьожаде деза.

Советий Мохк парте XXV съезда баха ма-боаггІара накъабаха кийчлуш ба. «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яхача XXV съезда оттаьча КПСС ЦК проекта тІа бокхха теркам тІабахийтаб советски наха идейно-политически, нравственнии эстетически кхетам лучара, цар духовни дІадехараш хьахулийтачара социалистически культуран искусствай лоархІам дІахо айбара. Писателашта, культура берригача болхлошта хьалхашка хьаеллалу керда творчески хІамаш карагІдувлара йола керда горизонташ.

РСФСР писателий Союза ревизионни комиссе доклад еш къамаьл дир цун председатела Пермях Евгене.

Цул тІехьагІа съезде прениш йолаелар.

(ТАСС).

Кердача шера календарагІа

Дикача къахьегама толамашца накъаболх КПСС XXV съезда Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурув деттараш. Ер шу доладелча денз 23169 метр бурув техад цар. Из хул ийслагІча пятилетка тІеххьарча шера тоха лаьрхІа хинначул 369 метр дукхагІа.

КІоарген тІехкІоарген скважинаш йоахача керда техникеи дикагІйола технологии производствана юкъехкахьарах, химически реагенташи электроэнергии кхоярах, бурув деттача остехи кхыча оатхалехи бизза пайда ийбарах укх шера паччахьалкхенна 573 эзар сом кхолаьд.

Ер пятилетка йолаелча денз бурув тохара балхий управлене коллективо техад 176374 метр бурув, хьалъяьй 40 буровой установка, техкай 30 скважина. ИйслагІча пятилеткагІа паччахьалкхенна 5 миллион гаргга сом пайда баьб.

Уж толамаш кхы тІа а тоадеш къахьег бурув деттараша укх декабрь бетта а. Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я цига коммунист Мехедов Борис керте латтача комсомола XVII съезда цІерагІча комсомольско-кагирхой бригада коллектив. Духхьад укх бетта 190 метр бурув тоха дезача хІанзлехьа 591 метр бурув а тохаш № 1007 йола скважина йоаккхача тохаш дола бурув 3071 метр кІоаргладийтад цо проектагІа тоха дезаш дар 5450 метр мара доацача.

ТІехдика производственни толамаш доахаш ба цига къона коммунист Сергеев Виктор керте латтача Советски Союза Турпала Гуренко Кузьма цІерагІча «Ястребиная-III» яхача буровой бурув деттараш. Ноябрь бетта 340 метр бурув а тохаш скважина йоаккхача тохаш дола бурув 3997 метр кІоаргдалийтад, проектагІа тоха дезаш дар 5050 метр долча.

ХІаьта Шевцов Владимир керте латтача бригадана бокха кхаъ хилар СССР Лаккхехьарча Совета сессе болх беча денош. Цо бурув техача Хаян-Кертерча № 81 йолча скважинера мехкдаьтта кІеж техар. Из йиъягІа мехкдаьтта кІеж тохийтай цу бригадо ийслагІча пятилеткагІа. Шоай къахьегама толамаш бурув деттараша хетаду КПСС XXV съезда.

Шоай новкъосташта хьоккхам телаш хьинаре къахьегаш ва XV областной партийни организаце делегат, бурув деттачун гІонча Баталов Маль, буровой начальник Шевцов Владимир, сменни мастераш коммунисташ Бураков Алексей, Плотников Илья, Рыбов Виталий, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

Юртбоахама машинаш еча Брянски завода парткоме дика вІаштІехьбаьккхаб справочно - информационни центра болх. Цун декхар — предприяте производственни гІулакхех йола сведенеш вІашагІтохача агитаторашта, политинформаторашта, пропагандисташта практически новкъостал дари справочни материал кийчъяри. Информационни центра балха опыт Іомаеш я городеи областеи итташ партийни организацеш.

СУРТА ТІА: завода справочно - информационни центра методиста С. С. Сисаревас (аьттехьаръяр) семинар чакхъяккхара эша литература хьахаржа новкъостал ду механосборочни цеха пропагандиста инженера Н. Д. Никольскаяйна.

И. РАБИНОВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

КЕРТТЕРА ЛОСТАМ — ПРОДУКЦИ ДИКАГІА ХИЛИЙТАР

ХІАНЗ халкъа боахам сиха дегІаухача хана, технически революце хьалашка социалистически промышленноста керттера декхар да арахеца продукци дика хилийтар. Кийчъю продукци дикагІа хилийтарах тийша да технически прогресс елга сихдар а коммунизма материально-технически база хьакхоллар а. Из дика кхетадеча Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллективо КПСС XXIV съезда, цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК пленумий решенеш ларде а дувцаш шера-шера тоаю ше кийчъю продукци, дукхагІдолча даькъе сиха дегІауха халкъа боахама хьашташ кхоачашду, дунен халкъашта юкъерча рынке дика лоархІаш я заводе арахеца продукци.

Тха заводе хьаю продукци керттерча даькъе мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьтта доахачеи промышленноста лаьрхІа я. Завода болхлоша ийслагІча пятилетка шерашка кара а сазаяь арахеца йолаяьй 30 тайпа керда оборудовани. Царех я Къилбаседа чІоагІа элаш йола цементировочни агрегаташ, бокха низ ловш йола фонтанни арматура, грязеви насосаш, устьевой оборудовани, кхыйола чоалхане аппаратай установкаш. Царех дукхагІьяраш Советски Союзе дуккхаьаш ха арахийца я.

Керда продукци арахецаро вІаштІехьдоалийт «Іаьржа дошув» дукхагІа даккхара мехкдаьттахошта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашде. Цул соагІа заводе кийчъяьча оборудованех халкъа боахаме пайда эцарах вІаштІехьдалийтар 6 миллион сом паччахьалкхен ахча кходе!

Вай мехкарча мехкдаьттахошта чІоагІа дика лоархІаш я оаха арахеца 2ПУ-700 яха арматура, 15ГР яха насос. Дунен дикагІйолча стандарташка кхаьчай уж. Скважинашта капитальни ремонт еча промывочни маркхал скважинашка чуухийта 15ГР геттара дика лоархІаш я ремонтникаша. Уж хьаеча хана царга дІалодар дуккха кІезигагІа да царел хьалха кийчъеш хинначарга лодачул, хІаьта боалача пайданга дІаллача кердайраш дуккха пайдагІа я. Масала, Бакински института яьча расчетах 15ГР яхача ийс насосах скважинашта ремонт еча пайда ийцача паччахьалкхенна хулаш бола пайда 174,6 эзар сом да.

Мехкдаьттахой чІоагІа раьза ба тха арматурана, задвижкашта, колонни головкашта. Продукце дикал дуккхадар чулоацаш бола производства кхоккхам ба. Предприяте коллективана карагІдувла дикадар цу а цуй балха тІа нийслу, кхоачамбоацараш а кизга чу хьежача санна хьахьокх цо. Продукце дикалга хьежача ховргда производство кердача техникица Іалашъяьйий, болхлой квалификаци лакха йий, коллектива дисциплина а къахьегама культура а мишта.

Продукци дикагІа хилийтара бокха лоархІам болаш я цхьаккха брак ца нийсйоалий, гаш из хьаяра Саратовски машинашъерий метод, хІанз из машинашъеча предприятешка шерра юкъейихьай. Из чІоагІа пайдане хилар хьахьокх брак йоацаш изделеши машинаши арахецара болхлой, мастераш, инженераш, кулгалхой творчески къахьегара цо оарцагІботташ хиларо. «Красный молот» завода ерригача керттерча цехийи технически службайи коллективаш цу методах къахьегаш я.

Укх шера цкъа дІаелча тоае кхы юха ца лущ дІахьийтай ерригa арахецача продукцех 82 процент я. Из дикка дукхагІа хул 1974 шера хинначул. Цу толамга кхоачаш шоашкара доккха дакъа юкъедихьад къахьегама ветеранаша, кадрови болхлоша, царех 115 болхло ОТК тешам а бенна шоай тамагІа долаш ва. Цар кийчъяь продукци эсала я аьнна рекламаци кхаьча цхьа моттиг яц.

Производстве технически кердаларaш юкъехухьача, продукци дикагІа хилийтара лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лаьцад завода керттерча инженера В. К. Миллера, керттерча специалисташа Г. В. Вейдемаха, М. И. Глоба, И. К. Колесникова, А. С. Лашинскаяс, В. И. Ештокина, дикагІболча инженераша Г. Д. Ряузова, В. Г. Шульгас, А. Г. Трофименкос, Г. А. Вылегжанина, кхы дуккхачар.

Завода цехашка дукха болхлой ба предприяте марка сий лакха лоаттадара тІагІертта къовсам лоаттабеш цу даькъе дика ка йоалаши. Уж ба слесараш - сборщикаш Н. М. Шейкин, Р. М. Джафаров, В. В. Корпухин, Н. Н. Рябко, Е. Л. Петров, аьшкпхьараш Я. Г. Бехтерь, В. М. Наниев, Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаю мастер Н. Ф. Горин, къахьегама сийлен кхоалагІча степена орден лелаю, стерженщий бригадир П. К. Луничкин, кхы дуккха бараш а.

Продукци дикагІа хьаяра болхлой оарцагІбоахаш дукха кхетамеи организаторски болх бу завода партийни организаце. Предприяте ерригача цехий болхлой собранешка, производственни совещанешка каст-каста дувца увттаду продукце дикалах дола дешаш. Уж дувц партийни а экономически а дешар долча хана. Завода технически информаце бюроси технически библиотекаи цхьана технически литература витринаш кийчъю.

ЧІоагІа терко ю укх тІеххьарча хана потребителаш дІалехарий. Цар хьашташ дизза кхоачаш а деш арахеца продукци дикагІа хилийтара заводе вІашагІъелла я кийчъю продукци тешамегІа хилийтара йола лаборатори, цу гІулакха тІадерзадь Іилман - технически балхаш ду. Лоацача хана заводской лабораторе Москван, Волгограде, Краснодара Іилман-тохкама институташца цхьана мехкдаьтта промыслови оборудовани дикагІа хилийтара тІадерзадь Іилма - технически балхаш ду, продукци дукхагІа яхийтара тІаерзаь рекомендацеш кийч а яь производствана юкъейихьай. Уж а кхыйола а мероприятеш чакхъяхарах укх тІеххьарча шерашка дикка тоеннай тха заводе арахеца продукци. Пхе тайпарча продукцена паччахьалкхен дикала Знак еннай, 16 продукцена цхьоалагІа категори, шиннена шоллагІа категори еннай. Цудухьа укх тІеххьарча кхаь шера кхоза дукхагІа хиннай доазол арахьарча мехкашка оаха дІакхухьийта продукци, из хул заводе арахецачох 11—12 процент.

Дикала пятилетка хургья тІайоагІар. Оаха керттера теркам тІабохийтаргба кийчъю продукци эргаяккхара, из балха тІа тешамегІеи дукхагІа яхаргйолаши хилийтара. Масала, цементировочни агрегат «ЦА 320 м» ара ца хецаш соцаергья 1977 шу чакхдоалаш, цун метта арахеца йолаергья «УН-2Б-160», хІаьта «ЗУА-400 А» яхача цементировочни агрегата метта 1976 шера арахеца йолалургья «АН-350» моделах яраш, дуккха кхыйола продукци а. Цу гІулакхаша вІаштІехьдоалийтаргда лакхерча категорех йола продукци 40 процентага дІакхачийта.

Цу доккхийча декхараша дІадех технологи эргаяккха тоаелга, производства халача балхашта механизаци елга, къахьегам кхетамца вІаштІехьбоаккхилга. Масала, ийслагІча пятилеткагІа формашка кепадетта болат шозза дукхагІа, кокильни 4,5-зза дукхагІа хилар. Мехкдаьтта аппаратурни производстве деш долча сварочни балхех 67 процент дараш механизаци яьда, механически цехе оттаьй болх аттача боаккха зажимни устройстваш. Кийчъю продукци дикагІа хилийтара бокхачча лоархІаме хилар комплексни бригадаш вІашагІйохкар. Из хьахьокх Кораблев Евгений Павлович керте латтача комплексни бригадо. Хьалха 25 саг мара ца хиннача хІанз цун бригаде 70 саг ва, иштта йолча бригадана кулгалде аттагІа да. Укхаза я бригада совет, цо дувц коллективни производственни дешаш. Дуккхача болхлой смежни профессеш я, тоаеннай къахьегама дисциплина, лакхъеннай къахьегама оасарле, дикагІа хиннай продукци.

Производства культурах а дуккхача даькъе тийша да кийчъю продукци дикагІа хилар. Литейни цехе хІанз а тІехьа арахец дика йоаца продукци. Цхьайолча цехашка бІеха хиларах чу чура оатхалаш мукхьоаш а таллаш моттигаш нийслу. Уж лакхе дийца кховчамбоацараш ца нийсдалийтара бетта цкъа продукце дикала ди хул заводе. Цига дувц нийсденна кховчамбоацараши уж дІадахара де дезараши.

Предприяте хьаю оборудовани дикагІа хилийтара лоархІаме да технически тІахьожам эргабаьккха тоабар. Цу даькъе дукха хІама даьд массе йолча производственни учасшка тІахьожама технически отдело. Общественни тІахьожам лоаттабарах а дика пайда боал. Уж я массаза болх беш йола продукце дикалга хьежа комиссеш, ВОИР, НТО яха общественни организацеш, «комсомольски прожектораш». Цар рейдаш ю, кховчамбоацараш дІадахара новкъостал ду.

К. ГОЦКИЙ,
«Красный молот» завода керттера экономист.

КРЕДИТАХ БОАЛА ПАЙДА

Колхозашта банко ше кредиташ телаш хиларахи царцара кредитно - расчетни юкъмоттиг дІахо шерра дегІайоалаеш хиларахи Паччахьалкхен банка учрежденей лаьрххІан кІоаргагІеи Іомае йийзай цар экономикен финансаши, производственни боахамеи гІулакхаш. Из ду парте правительствай хьалхашка оттадаь юртбоахама производство чІоагІа дегІайоалаяра лекхараш кхоачашдара дикагІа новкъостал дар дукха.

Цуща дувзаденна, колхозашта чІоагІа хьашт долаш гІулакх да юртарча къахьегамхой квалификацеш шерра-шера лакхъелга. Ховш ма-дарра, юртбоахама производство лелаелга дукха а чоалханегІа хиннад, цудухьа производстве, къахьегаме толам бакха ловр декхарийла ва юртбоахама продукташ кхеара йоккха профессиональни говзал йолаш хиларал совгІа, ший экономически знанеш халланза лаккхъе, хІара продукци яккхарга бода мах санна дола дешаш кІоаргга кхетаде. ХІаман кхоми хьурмати дергдола, къахьегама овсарлеи социалистически яхьа эффективности лакхъергйола наькъаш лаха да.

Республикерча дуккхача колхозий производственно-финансови боахамеи гІулакхаш шу чакхдалале цкъара тежхачул тІехьагІа хьахиннараша тешал ду, боахамашкарча экономически службага низ болаш латташ а оттаяь заданеш кхоачаши тІеххкхоачашиш яра цо дикка новкъостал деш а хилар. Хьагучох, боахамашка керттера уйла тІайохийт къахьегам вІаштІехьбаккхара керда формаш Іомаяра. Шерра дІадоладеннад производства эффективность хІара даькъе Іомаелга. Экономе режима лелаш бригадашкеи звеньяшкеи дІакхаьчад, хІаьта цунах тоъал бокхха пайда баьнлаб боахамашта.

Практико хьаьекхад, финансашеи кредитои общественни производства эффективность лакхъяра чІоагІагІа влияни еш хилар. Колхозий производственни боахамеи гІулакхашка къаьстта бокхача лоархІаме я финансово - кредитни механизм.

Масала, Веденски района колхозашка укх шера 9 бетта продукташ йохкарах хьатІадена ахча 458 эзар сом да, хІаьта производственни боахамеи гІулакхашка цу юкъа дІадахийтад 1805 эзар сом. ХІаьта хьатІаденачул совнагІа цу гІулакхашта эшаш хиннар —1347 эзар сом паччахьалкхен банко кредиташца деннад. Е 74 процент паччахьалкхен кредиташа дІаленцар. Иштта моттиг я паччахьалкхен кредиташа 73 процент дІалоацаргдолча Советски района, 45 процент дІалоацаргдолча Грозненски района колхозашка а.

Цунах гуш да, паччахьалкхен кредиташ колхозни производства ерригача звеньяшка чукхаьча а колхозни производствана паччахьалкхен планови кулгалдара лоархІаме инструмент хинна дІаэтта а хилар.

Ножай - Юртовски Веденски районий дукха колхозаш йІаьххача хана лийлар цхьаккха кхоачам вІаштІехьа ца боалаш, хІаьта укх тІеххьарча хана, банк шийгара кредиташ тела йолалар бахьан долаш цар экономика чІоагІъяла яьлар. Ерригa хьатІайоагІа доходаш дикка дукхагІа хилар, колхозхой алапеш тешшаме хилар.

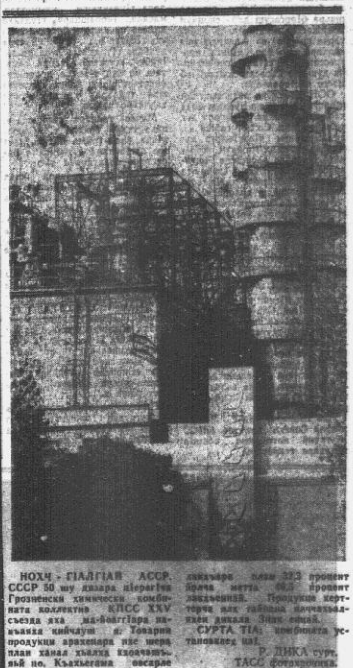
Экономически болх цІенхаштта лелабе баьлар боахамашка, колхозхой безам тІаээр чІоагІа доход луш йола культура — тхьамка леладелга экономически ларда тІа дегІаккхувларан эргадоахаш тоадарав.

ХІаьта хьалххагІе а яьча итогаша хьахьокхачох, 1974 шерарчул 200 тонн дукхагІа даьккхар тхьамка 1975 шера, хІаьта дукха ха йоацаш а тІехьа ужжал тхьамкий лордаш паччахьалкхенга йохкарг ма йий аьлла вІалле дага а иича дар.

Паччахьалкхен кредито производственни гІулакхашта чІоагІа влияни ярах, колхозашка йиш хиннай тхьамка шерра-шера дукхагІа дака. Аллха цхьан 1975 шера тхьамка дІайийна лаьтташ 1974 шерарца нийсдича 130 гектар дукхагІа хиннад, хІаьта, ховш ма-дарра, цунга хьежна дукхагІа хиннад деррига чудейа тхьамка а. 1974 шера 152 тонн мара ца гулдаь тхьамка 1975 шера 350 тонн е 2-зза дукхагІа гулдергдолаш да. ХІара гектара тІара боала хьувкъам а иштта лакхлуш латт. Налагьа санна 1974 шера бокъонца лаьрхІача хІара гектара тІера 5,7 центнер яьккха ийс, 1975 шера 11,3 центнер яьккхар, хІаьта Ножай-Юртовски района колхозашка — 15 центнер.

КПСС XXV съезда баха ма-боаггІара накъабаха кийчлуш бола Веденскии Ножай-Юртовскии районий колхозашкара къахьегамхой тІабийраза болх беш ба паччахьалкхенга кхы тІа а тхьамкий лорд йохкар 1976 шерарча хьувкъама ларда йоллара дукха.

А. БУХТИЯРОВ,
экономист.

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР, СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически комбината коллектив КПСС XXV съезда яха ма-йоаггІара накъаяха кийчлуш ю. Товарни продукци арахецара пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяьй цо. Къахьегама овсарле лакхъяра план 323 процент йолча метта 99,5 процент лакхъенний. Продукце керттерча алк тайпана паччахьалкхен дикала Знак еннай.

СУРТА ТІА: комбината установкаш цаІ.

Р. ДИКА сурт. ТАСС фотохроника.

ДЕННА ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА

Чакхдоалаш латт ийслагІча пятилетка тІеххьара шу. Доккхийча къахьегама толамашца белгалдаьккхад из В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода №1 йолча цеха бархІлагІча установка коллективо. Кхоачам ба товарни продукци маьхала яккхара укх шера цхьайтта бетта план ханал хьалха 101,1 процент кхоачашъяьй аьлча. Ер шу чакхдалале пхе шера пладал совгІа цхьа миллион сома маьха товарни продукци арахецаргья установка коллективо. Мехкдаьтта продукташ ма-хула дукхагІа яха гІертарал оалагІа уж тІехдика хилийтара а тІаерзаь дукха мероприятеш чакхъяьхай установка мехкдаьттахоша. Установка арахецача шин тайпарча продукцена — мазутаи керосиногазойлави фракценеи паччахьалкхен дикала Знак яла аьнна оттадаьд. Продукци дика хилийтара Іоа новкъостал ду рационализаторaша. Духхьала укх тІеххьарча 1975 шера 25 эзар сом экономически эффект йола 15 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй. ХьанарегІа болча рационализаторех ба боккхагІбола операторaш Н. А. Олейников, А. А. Колесникова. Цар хІара шера 3—4 рационализаторски предложени кийчъю.

Шу долалуш тІаийцача социалистически декхарашка диллача 1975 шера план 28 декабре кхоачашъе дош деннадар установка коллективо. КПСС XXV съезда кердача толамашца накъаяха ловш цІаьккха а шоай торонашка а хьежа пятилетка тІеххьарча шера план 25 декабрен, хІаьта ерригача пятилетка план 15 декабрен кхоачашъе лаьрхІад установка коллективо.

Уж доккхий декхараш кхоачашдара тІехьа яьржача яхье хьалха латташ хьабоагІа бокхагІбола операторaш «Къахьегама Сийлен III степена» ордена кавалер Н. М. Шевченко, В. А. Южно, кхыбараш а.

Л. АУШЕВА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СИОНИЗМ БЕХКЕ Ю

ООН Генеральни Ассамблее дуккха а дуккагІчар тІехьа кулгаш айдеш бехке яьй сионизм «расизмаи расови дискриминацеи форма» из хиларах тарра. Цунах чІоагІа деха хьайзад США-ра Малхбузен Европа цхьадолча мехкашкара, Израилера сионистски гІозараши цар гадоахараши.

Сионизм бехке еш йола резолюци «антисемитизма акт» я аьнна хьа а кхайкаяь сионисташи цар гадоахараши дунен халкъашта юкъе лоархІаш йолча организаце сий доадарал совгІа, дерригача дунен тІарча жугаташта из резолюци царна духьала ерзаяь я аьнна хетийта а гІерт. Из керда дага лаьца хІама дац: берригa жугатий сионистацца цхьана тар а бецу, уж тІеххьарбараш массаза а «антисемитизма» кхерам тІатувсаш хул.

АПН корреспонденташа жугатий къамах волча массехк нагага дехар даьд сионизм бехке еш ООН Генеральни Ассамблея яьча резолюцех шоашта хетар дувцадолар оаш, аьнна.

Авраам Новиков, философски Іилмай доктор (Ленинград).

—Сионизм дерригача израильски халкъа, дунен тайп-тайпарча мехкашка бахача берригача жугатий хІаьта а, юкъара мировоззрени лархІа бахьан дий? Жугатий юкъара идеологи санна хьаийцача сионизмах йола из миф цхьанна фактаца бакъъе йиш йолаш яц. Кхыметтел сионизм вІашагІйоллаш хиннача хача а, Герцля, Нордау, Жаботинске сочиненешка хьахьехха цуп идеяш дунен тІарча дуккагІа болча жугаташа цІаккха а бакъъеш хиннац. ХІаьта Палестина дІалацара цун халкъ ший бокъонех дакхара, сионизмо къоабалдеча хІанзарча хьалашка цхьаккха къамаьл хила а дагІац «юкъара идеологи» я аьнна сионизм тІатехьара хьакъехьа. Цудухьа цхьаккха а—е фактически а, е логически а—бахьан дац ший доаца маІан ООН резолюцена чудоллара.

ВІалла а иийса дац, цхьан оагІорахьара, демократе ларъдаш хьалхаяхарген, вокх оагІорахьара, демократе керттерча принципех цаІ—кулгаш айдеча хана дуккагІа бараш лоархІалга — юстара кхувсарген диллача а резолюци бехке яр.

Абрам Гуревич, синагоге кантор (Таллин):

—Тха община членаша геттара дика кхетаду: сионизм — из дохьаж да, халкъаш вІашагІдоах цо, моастагІали гоамали хьею цо. Оаха, дунен шоллагІча тІема шерашка фашизма къемат лайнача жугаташа, ца лаьача хьан хьаллоацаргья тха халкъа моастагІий бокъонца йолча юхьа тІара батах йоалдорг Іокхеса из ООН резолюци, кхыметтел уж моастагІий тха хьаштаии хьаллоаттадерех да шоаш яхаш бале а.

Израэлис Лемпертас, исторически Іилмай кандидат, Вильнюсски пачхаьлкхен университета доцент:

—Сионизм Іарбашта духхьала ерзаяь Іац, из зенне я жугатий хьаштаишта а. Цхьаь цаІ моттиг йовзац сона агрессивни национализмо е расизмо халкъа хьашташ хьаллоаттадаь. Масала, буржуазни Литве геттара шаьра бІаргагуш дар сионизм йоаржаелга дезаш малав. Керттерча даькъе из леладаьраш «вахара дай» бар, хІаьта прогрессивни жугаташа сионизмана духхьала къовсам доаттабаьб массе оагІорахьара.

ООН резолюце антисемитизм чІоагІъергья яхаш дувцаш дола хабараш цхьанна а тайпара дог тешадеш дац. Со дог тийша ва, антисемитизм чІоагІъярга вуган яр духхьал сионизм хиларахи Израила расистски антиарабски политико Іарбашта юкъе антисемитизм кхайкаелга эттача доакхаш хиларахи.

МоллагІа интернационалист эггара хьалхарча аргІанна ший халкъа юкъерча национализмана, шовинизмана духхьала къовсам доаттабе деккарийла ва, яхаш дола В. И. Ленина дешаш дагадохийта ловра сона. Цу идея моральни сийле бакъъяь тІа ца эша йиш яц цхьанне а гуманиста, Ленин ше мичча беса лоархІе а. Сай сийлахьа гІулакх лоархІ аз эггара хьалхарча аргІанна жугатий национализм, къаьстта а сионизм санна йолча цун вогІча формехьаьяр, бехке елга, цудухьа аз «гІара жугатечун моральни деккар лоархІ цунах, хІана аьлча сионизм — из жугатий халкъа кІира эхь да.

Лев Шапиро, СССР Лаккхьарча Совета депутат, КПСС Жугатий автономии обкома хьалхара секретарь:

— МоллагІча къаман цІена дог-уйла долаш волча прогрессивни сага а санна жугатий къамах волча къахьегамхочоа хийрен чІоагІа моастагІал долаши я сионизма идеологи. Жугатий автономни областе дахаш дола тхо чІоагІа дог тийша да, сионизмо хьаллоаттадераш империализма эггара реакционнегІа долча низий хьашташ. Іазап тІалоаттадерий хьашташ, даьргІа болча националистий хьашташ хиларах.

Исаак Зальцман, отставкера инженерни бІуп инарал-майор Ленинградски механически завода директор:

—Советски Іаьдало лакхера образовани еннай сона, жугатий бабхача моттигерча поргчочун воІа. Іомаваьв со, сох тийша а тийша сога хьаеннай Ленинградерча Кировски завода—Россе йоккхагІа йолча завода директора пост. Дунен шоллагІа тІом болча хана СССР танкови промышленноста паркома заместитель вар со. Со мехка Лаккхехьарча Совета депутатал а хержав. Ший пачхаьлкхе не сага хила йиш йолаш мел дола хІама долаш ва со.

Дунен сионизмо Іаьржа дарк кІай ла ала гІерташ леладеш керда дац. ТІом болча хана в мо мара вай цІаккха а цхьатара лаьрхІадац немецки халкъа къамах бола фашисташи, иштта мара хІанз а дерригача дунен тІарча цІена дог-уйла долаш болча наха цІаккха а цхьатара лархІац сионисташи жугатий.

Иосиф Брагинский, филологически Іилмай доктор, «Азеи Африкан халкъаш» яхача журнала керттера редактор (Москва):

—Ший методаш сенца бакъъю сионизмо? Жугатий, йоах, «керча дайта халкъ да», хІаьта ший «сийлахьа деккар» кхочашдара цун бокъо я лерхІачунга кхоачавергволаш йолча ерригача средствиех пайда эца.

Шоай къам «тІех лархІара» теори хьалхаяхар а цу тайпара кхы халкъаш дегаза хетташ дола гІулакхаши кхыметтел, масала, Іарбашцарча гІулакхаца нийсхо ца хилари бехказа лаккха гІертар а, — морало яхачоа духхьала гІулакхаш леладар да Іарбий, жугатий а санна, семиташ ма бий, тІаккха, долче, сионисташ шоаш баькх къаьстта ший тайпара антисемитизм хьалхайоахараш.

Мичча тайпара йийцача а, цхьа халкъ вокхал тІех лоархІача, адам гоама долча идеяше дегІаахара логикаца расистски практикана тІавуг.

Аз массаза я доккхал даьла хІанз а цу, тІема шерашка фашизмана духхьала лаьттача къовсаме дика хІамаш карагІдувларах 30 эзар совгІа советски жугатечоа орденаш енна хиларах. ТІаккха ма чІоагІа хьала хет сона, шоаш мел яьккха да реакце са ца доаккхийташ къачбаьхкача жугатех сионисташа реакце гера деш латт аьнна хьахезачи.

ХІалак хиларга вуг низаш тІалоаттадеши моастагІал долаши болча сионистски наькъо. Цу хьакъехьа «Израила шийна чухьа дог тешадеш дувц коммунисташа меттел «Сионизм чуйоаца Израиль» яхача болама тІехьа латтараша а.

Израилерча къахьегача наькха — жугатийи Іарбийи — иоъз хилар лов сона, цудухьа хьайда духхьала ва со сионизмана.

(АПН).

МОНГОЛИ: ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛАШ ЛАТТ

1975 шу — Монголе пхелагІча пятилетка тІеххьара шу. Мехка къахьегамхоша чакхъьиннача замалахьа керда доккхий толамаш даьхад пятилетка боахама программа кхоачашъеча, — аьлар советски журналисташца ше къамаьл деш МНР Госплана председателя заместителa Жамцын Дорлигжавас. Дикка лакхбеннаб халкъа боахамера промышленноста лоархІам, тоаьннай цун структура, технически дикагІа кийчъяьй. Производствана концентраци специализаци ю дІахо, йоккхий объединенеш хьакхоллаш я, цо кога гІортолга ю промышленноста дикагІа кулгалде, болхлой къахьегамен вахарен хьалаш тоаде. Укх пятилеткагІа промышленни продукци арахецилга шера юкъера лаьрхІача 10 процент алсамдувл, укхаза белгалде доагІа, керттерча даькъе продукци дукхагІа арахецилга алсамдалар къахьегама овсарле лакхъяра чотах хиннилга.

МНР къаман промышленность дегІаккхувлача керттердарех цаІ да — цун отраслевой структура эргаяьккха тоаяр Хьалхарча пятилеткай шерашка яйген кхачанн промышленность дукхагІа яр Монголе ХІанз керттеръярех цаІ хинна дІаэттай горнорудни доагора-энергетически промышленность, иштта дегІааха доладенад гІишлон материалаш арахецилгеи бос бола металл йоаккхилгеи.

МНР халкъа боахами культурен дегІаккхувлача боккха лоархІам ба, — аьлар Ж. Дорлигжавас. — Советски Союзов СЭВ кхыча мехкашеи деш дола массе тайпа вежарашха новкъосталеи, цар тхо хьаллоацаш хиларои. СССР экономически а технически а новкъостал а деш пхелагІча пятилетка шерашка хьал а яь эксплуатаце дІаеннай 440 халкъ боахама объекташ. ХІанз Эрдэнэт яхача городе цхьана хьалъеш я горнообогатительни комбинат. Экономисташа еча прогнозех Эрдэнэта гаьзаш караерзаяро торо лургья республика экспортни торонаш шозза алсамъяьха. МНР промышленни потенциал айеча боккха лоархІам болаш хургда из. Хьалха хьайбаш леладеш хиннача мехках гІана тІехьа гІа боаккхаш индустриально-аграрни мохк хулаш латт.

Укх пятилетках дика къахьийгад мехка юрта къахьегамхоша а. ХІара шера 8 миллиопал совгІа Іаьсийн жан кхедаьл.

ЧІоагІлуш латт юрта боахама материальни база. Пхе шера цунга кхаьчай 4 эзар трактор, 850 комбайн, 2500 автомашина, дуккха кхыйола техника. МНР керттерча даькъе юртбоахама техника ийю Советски Союзагара. Пятилетка шерашка 16 эзар хьайбай помещенеш хьалъяьй, массехк доакъар Іалашду боахам биллаб, 6 эзар гІув баькхкаб. Юртбоахаме 20 эзар къона болхло юкъерча школайи ПТУ-и выпускникаш баьхкаб.

Пачхаьлкхено чІоагІа йоакхо ю юрта бахача наьха хьалторо тоаяра. Лакхдир хьайбай продукцена дола пачхаьлкхен закупочни маьхаш, доахая дебадарои, цун продуктивность лакхъярои, доакъар Іалашдарои йола заданеш кхоачашъярахи тІеххкхоачашъярахи хьайбаш леладерашта хьийгача къих кхы тІа мах телара положени тІаийцай.

БІарчча хьаийцача хоалуш тоаденнад къахьегамхой вахар, цар хьал-торо, лакхъеннай цар культура. Республика нах чубахача цІеной фонд 480 эзар квадратни метр алсамъяьннай. Даим лакхлуш латт бахача наьха торо. Дуккха дукхагІа ийеш я радиоприемникаш, телевизораш, мотоциклаш, холодильникаш, мебель.

Тахапара толамаш — Монголе пхелагІа пятилетка бІуьбенна чакхйоалаш латтара дола тешал — цунца цхьана из дІахо дегІаахара а тоаялара а белгалонаш.

Улан-Батор.

А. БАБЕНКО, ТАСС корреспондент.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

ДИКАГІА ПАЙДА ЭЦА ІАЛАМА ГАНЗЕХ

Дукха ха йоацаш «Іалам дикагІа лорадарахи цун ресурсех пайда эцилга тоадарахи» дола дош дийцар Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета заседане. Цу дешага ла а дийгІа Министрий Совето белгалдир 1973 шера 31 мае Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето цу деша хьакъехьа баьь соцам кхоачашбеш республика къахьегамхошта тоъал хІама карагІдаьннилга. Иштта из соцам кхоачаш а беш цхьабола болх баьб гонахье бІех ца ялийтара, Іалама ресурсех кком беш пайда эцара. Город Грозне хьалъеш латт Іалам биологически цІенду станци. Цо хІара деннен бусн 140 эзар кубически метр промышленнии кхыдолен хиш цІендергда.

Дукха балхаш деш латт мехкдаьтта чакхдоахачен химеи предприятешка канализаце сеташи оборотни хин Іалашон системаши хьалъяра, хІара шера вІаштІехьйоахаши балха юкъехьоши я хий кхом беш дІаахийтара йола организационно - технически мероприятеш, из бахьан долаш укх тІеххьарча шерашка тоъал кІезигъеннай бІехдаь хиш Шолжа чу ухийта моттигаш. Дукха хІама даьд г. Грознера фо цІенагІа хилийтара а: города еррига промышленни предприятеши коммунальни котельнеши хІанз газа тІа болх беш я, реконструкци а я яь кІура ца беш йоаг СССР 50 шу дизара цІерагІча химически комбинатереи Н Анисимова цІерагІча заводереи аварийни факелаш.

Республике иштта дукха балхаш ду лаьтташта мелиораци еши кхашта михеи хинеи эрози ца хилийтаран. ВІаштІехь а яьккха хІанз чакхйоакхаш я Іилмо могаьйча эрозена духхьаларча мероприятей генеральни схема, аьнаш дІайогІаш латт республика городашкеи юрташкеи. КІезиг дукха тоаьй Іалам лорадара хьакъехьарча законодательствана бахача наха юкъе еш йола пропаганда.

Цхьабакъда, Министрий Совето белгал ма-даккхара, хІанз а дукха кхоачамбоацараш да республике Іалам лорадара хьакъехьа партеи правительствоси яь решенеш кхоачашъеча.

ХІара шера пайда ца эцаш дус хий лорадараи объекташ хьалъяраи Заводской районе лаьттан кІалхара мехкдаьтта продукташ хьоазараи «Грознефтехимзаводы» производственни объединенена хьахецаш дола ахча. Іалаьмате эсала лел городашка Аргуне, Назране, Гудермесе очистной сооруженеш хьалъяра балхаш. ДІаьхленнад Червленная - Узловая яхача станцена юхе хьалъеш йола промывочно-пропарочни станци йистеяккхара балхаш. Из боккха лоархІам болаш я г. Грозиена гонахье унахцІена хилийтара.

Капвложеней план кхоачашъяьяц укх шера. Пятилетка 4 шера пайда ца эцаш дисад 28 миллион сом.

Дуккхача хана деиз кхоачаш ца деш хьадоагІача «Красный молот» завода гонахьа санитарно - защитни зона хьаяра дош. ХІанз а моттигаш нийсу тешаме очистной сооруженеш йоацаше а керда хьаь предприятеш болх байта йолайолийташ (Нохч-ГІалгІай цементни заводи кхыяраши). Кхоачамболлаш де дезараш дац автотранспорто араккхувсача газаша атмосфера бІех ца яйтара.

Дукха кхоачамбоацараш да лаьттаех пайда эцача а. Колхозийи совхозийи кулгалхой бехкагІа пайда ца эцаш 1,5 эзар совгІа гектар лаьтта дус лоаман довкъашка. ГІишлон материалийи мехкдаьттен промышленноста предприятеша толхадаьча ялх бІаь гектар лаьтташта ханнахьеи дикен рекультиваци яц, из бахьан ханнахьа колхозашкеи совхозашкеи уж юхадала вІаштІехьдалац. Иштта воча хьал тІа я бурунни лоамаии даьгІенаш, уж йоаеш латт система а йоацаш доажадеча хьайбаша.

Республика мелиорацеи хинбоахамеи министерствас, юртбоахама министерствас, «Консервплодоовощ», «Чеченингушвино» производственни объединешa де доагІар дац лаьтташта хий деххача хана хий зехьа доа ца дара.

НГІА АССР юртбоахама министерствана, республика совхозаштеи колхозаштеи хІанз а карагІдаьннадац ядохимикаташ дІа-хьа хьоши, дІаоттаяь лоаттаеши, пайда эцаши цхьа порядок оттае, из бахьан Іалам бІехлу, оакхарий дов.

Хьун боахама управлене кхоачамхилал лоаттабац тІахьожам хьунаш лораяра, уж боарам боацаш тед ца йоагІачара.

Сихха оарцагІвалар дІалех зІамигача хишка хий кІезигдаларо, уж 100 совгІа да республике. Царех дукхагІдараш бІехду юхе ухкача хьайбай фермаша.

Республика городашкеи юрташкеи де доагІаш дола гІулакх дац дІаегІача гаьнашта, царна доккха зе ду тІехьа Іу воацаш лелача хьайбаша.

Грозненски, Шелковской, Надтеречни, иштта кхыча районашка Іалам лоралеча кІезига юкъеоз общественность, Іалам лорадара Ерригроссийски обществе юкхьаицара организацеш зІам..га я.

Іалам лорадара гІулакх дикагІа вІаштІехьдаккхараи Іалама ресурсех пайда эцилга тоадараи йоаг-йоагІа министерстваш, ведомстваш, предприятеш, колхозаш, совхозаш белгалдаь уж кхоачамбоацараш дІадаха деккарийла яьй Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето.

ШАХМАТАШ

Городе Грозне дІахо хьош я Россерча шахматистий ахфинальни яхьаш. Кхо тур чакхъьинначул тІехьагІа турнире хьалха хилар Челябинскера мастералла кандидат Л. Пястолова — 2,5 очко.

Владимирскерча хьалхара разряд лелаеча Т. Пудковай кхталонца дІайолаелар турнира йиълагІа тур. Цхьаккха кот ца воалаш лайзар Л. Любарская (Ростов) — Л. Захарован (Нальчик), мастералла кандидат И. Аброшина — Е. Троценкои. Игнатьева — Миссилинайи Шматова Пястоловайи партеш ца ловзаш йисай.

Лайза чакхъьиннай турнира хьалхара ах тур. ПхелагІча туре аьттув болаш лайзар Захарова. Дунен халкъашта юкъерча класса мастера Игнатьевас яьча атака кІалхар а яьнна цхьаккха ца эшаш чакхдаьккхар цар вІашагІкхетар. Иштта цхьаккха кот ца воалаш лайзар хьалхара разряд йола Е. Троценкои (Ставропольски край) Т. Пудковаи (Владимир). Пястолова — Аброшинаси Миссилина—Шматоваси контрольни ход яьчул тІехьагІа шоай партеш ловзаргйолаш йитай.

В. ЖУК—ТРИПОЛИТОВ.

Дехар де дезац цунга

Грозненски швейно-производственни объединене № 4 йолча цеха болхло я Котиева Марем. Цу объединене хьалхарчарца кхоачашдаьд Марема нийслагІча пхе шера ший производственни деккараш. Ерригача цар цехе кхоъ мара яцар уж пхе шера деккараш кхаь шера кхоачашдаьраш. Цхьабакъда, цу гІулакхa тІехьа бараш, царгара масал эца ловраш дукха хилар. МаремагІа дувцаш белгалъяккха еза цун керттера оамал: духхьала ший деккараш кхоачашдаь ца Іеш, ший новкъостий а дика гІулакх хьаллацара тІахьеха ховш, эшшача шийгара гІо-новкъостал царна деш хилар. Из хьежац ше новкъостала оарцагІа ехарга—цхьаццавар карагІа ца доалаш а хул новкъостал деха.

Гонахьа болх беш боахка новкъостий тІехьаьусаш бІаргабейча из ше йоагІа вІалла дехар де а ца дезаш новкъостала. Цу даькъера торонаш цун йоккхий а я: зІамига йолча хана деиз маха боаккхаш хьайоагІача цун вІалла хала дац моллагІа балха операци кхоачашъе. Цудухьа цІаккха латтац балха тІа ши кулг хьаллаьца ший операцегІара болх ца хилча, дІатІа а эттий моллагІа гІулакх кхоачашду. Цудухьа ткъаьн втт — шовзткъа саг волча бригаде массарна езаш а сий деш а я.

Къаьстта Марема йоакхо еш ба производстве баьхка къона мехкарий. Дукха моттигаш нийслу кхыметтел маха бакъахьа хьалаца а ца ховш йола йоІ цеха балха йоагІаш. Тайп-тайпара хул цар оамалаш а: цхьаяр хьаккхашта ца ховш дар хьахоатташ, шийх бІубенна, ца дулуш дисар тІехьагІа ше Іомадергхиларах тешаш хул. Цхьаццаяр шийна хІама ца ховлга дІахайта эхь хеташ, боккхагІчарга дІахайта бІукъажаш, аьттув ца баьлча чехка йохаш хул. ХІаране оамал йовза а, цунга хьежжа царна хьехам бала а карагІдоал Марема. Ше Іомабеча къонача мехкарашкара де дезар дизза хьадеха а эшшача цар дог хьаста а ховпунна. Цудухьа шоай наставника, коммунистически къахьегама ударника Марема шоаех бенна тешам боа ца бе гІерташ хьинаре къахьег мехкараша. Цехе дикагІболча болхлоех лоархІаш ба Марема Іомабаь бола Гутнова Аня, Почаева Жанна, иштта кхыбараш. Барзкъа тегилтах цхьаккха хІама ховш бацар уж балха баьхкача хана. Бовккхача сатемца, ца ховш дар массехказа дІахьалха даккха кІорда ца деш хьехар цо мехкараштa. Царца хьийга къахьа ца дайна хилара тешал деш да къонача производственнекаша доажа къахьегама толамаш. Духхьала балха готзал кагирхошта Іомаярах кхоачамбаь Іап производствана хьалха латтaш йола из хьинаре кхалсаг: коллективе баха, нахаца та, къахьегам беза Іомабу цо уж. ТІехьагІа, шоаш болх беча хана а нийслу е балхах ца кхеташ, е вахарера воккхагІчун хьехам эша цхьаццадола хІамаш. БІу ца къожабеш тІаболх уж шоай хьехархочунна: хов цу Іимерзача, боккъонца йолча навна дог долча кхалсага, шоаш массаза а безаме тІаэцаргболга, дулуш дола новкъостал цо шоашта дергдолга.

Дуккхача дезалий нана я Марем: ялх бер да кхийна а кхувш доагІаш а. Цу дезала, гІулакх де а производстве доккхий толамаш даха а мишта кхув хьа аьнна шийта тамаш еш хьаьттача Марема оал: «Тамаш яр-кх со духхьала цІагІа ягІаре са бераша со хІанз санна лоархІаш а сий деш а хуларе».

Ше санна хьинар долаш, къахьегам безаш кхебе гІерт Марем ший дезал а: хІаравар цІагІа шийта доагІар деш ва. Из духхьала шийна йолча аттона а дац Марема: зІамига волаш Іомадаьр вокха хилча а дезаш хул оалаш ма-дий.

Л. ГОРБАКОВА.

СУРТА ТІА: М. Котиева. И. ПЛИЕВА сурт.

Машиннаькъахой музей

Дуккхача наха йовзаш я Н. К. Крупская цІерагІча культура Дворецера Ленина орден лелаеча Къилбаседа - Кавказски машиннаькъа Грозненски отделене машиннаькъахой революционни, тІемеи къахьегамеи сийлен музей 1967-ча шера из вІашагІйолла волавелар «Сийлола машиннаькъахо» яха цІи лелаю Алексей Иванович Афанасьев. Цу хана деиз дукха хан хьинари дІалу цо Къилбаседа Кавказски машиннаькъеи цун Грозненски отделенеи историех дувцаш йола материалаш гулъяра. Хано ІажагІдерзадаьча сурташа, документаша, схемашеи графикашеи, паровозий моделаша. 20-гІа бІаьшере йолалуча хана машиннаькъа тІа лелаяьча цхьалхача технико — цу дерригне къаьгга хьагойт вай республике машиннаькъа транспорт дегІаахар мишта хиннад.

Даьй революционни, тІемеи къахьегамеи сийлен гІулакхашта мутІахьа хургйолаш къона тІехье хьалкхеяра боккха пайда луш йола музей кха вІашагІъеллараштa дІайха баркалаш яхаш дукха йоазош дитад музея экспозицега хьожаш хиннача наха.

• Музея болх тоабара укхаза вовхІ шу хьалха вІашагІъеллар А. И. Афанасьев керте латта Совет, парте Октябрьски райкома бюрос чІоагІйир цун болх тоабара тІаерзаяь тайп-тайпара мероприятеш.

Иштта хьинаре къахьегарах массехк шу даьлча Къилбаседа Кавказски машиннаькъа тІа дикагІчарех а хинна дІаэттар Грознерча машиннаькъахой музей, хІаьта цу хана Нохч - ГІалгІай книжни издательствос арахийцар «БІаьхача наькъа юхьиг» яха А. И. Афанасьева грозненски машиннаькъахой 1897-ча шерагара деиз 1920-ча шерага кхаччалца хиннача вахарах, цар къахьегамахи революционни гІулакхехи дувцаш дола книжка.

Тахан укхаза гулдаьд 2500 гаргга документ, листовкай копеш, къаьнача болхлошта дагадоагІараш, кхыйола экспонаташ. Белгалдаккха деза из дерригa а хІана дац аьнна вІашагІтехар алхха А. И. Афанасьев ше хилар. Дуккхача шерашка ший ахчах Москва, Ленинграда, Дона тІарча Ростова, Астрахана, Орджоникидзе, кхыча городий архивашка, краеведчески машиннаькъеи музеяшка ухаш гулъяьй цо исторически документай копеш.

Сийлахь -боккхача Дай-мехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 30 шу дизар дезду ха гаргакхаьчача музея Совето машиннаькъа Грозненски отделене берригача болхлошка, гІулакхерча нахага, пенсионерашка, дешархошкеи пионерашкеи кхайкарал дир Дай-мехка тІем тІа путейцаша лаьцача даькъах дувцаш дола документаш гулдара уж тІахьехаш. Иштта вІашагІкхийттача экспонаташа торо елар «Грознера машиннаькъахой Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа» яха экспозице керда дакъа хьаделла.

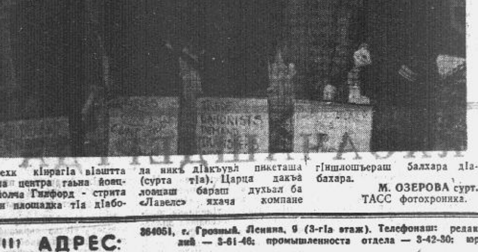
Музея чакхбоах кагирхошта идейно - политически кхетам балара болх. Укхаза каст-каста хул тІемеи къахьегамеи ветеранашца дола вІашагІкхетараш, кагирхошта духхьаша паспорташ дІадалар, школашкарчеи профессионально-технически училищешкарчеи дешархой экскурсеш. Кхувш боагІарий дегаш уралоттадеш, даьй традицешца уж бувзабеш гІулакх да музее царна комсомольски билеташ дІадулга, дешархой пионералла дІанйбар, пионерски сбораш чакхъяхар. ХІаьта иштта райвоенкоматаца цхьана музея Совето укхаза чакхйоах «Хургволча бІухочун» занятеш.

ЛадувгІараштa дукха кердадар довзийташ я укхаза хан-ханнахьа ешаш йола лекцей циклаш. Музея активисташа иштта вІаштІехьъяьккхар 1918-ча шера Грозне 100 дийнахьара тІом лаьттача хана турпалал гойтача «Къахьегача халкъа бокъони паргІатонн тІехьара къовсамхо» яхача бронепоезда экипажа сийна яь театрализованни шестви. ХІара шера музея материалех экспозици кийч а йий укхазара арайоал вагон-клуб. Клуба экспозице дозкъошкара тайп-тайпара материалаш юкъеяхар укх шера машиннаькъа Грозненски отделене станцешка ший болх чакхбоахаш хиннача агиткульба стендашта а.

Машиннаькъа профсоюза Центральни Комитетои Къилбаседа - Кавказски машиннаькъа дорпрофсожои шоай доалахьарча культурно - просветительни учреждеией балхага а хьежа къахьегамхошта коммунистически кхетам луча дукха карагІдаларх Грозненски музейна дипломи ахчан премин хьожайир. Шоай хьинар лаьгІ ца деш республика машиннаькъахой историе керда оагІонаш хьаеллара къахьегаш ба А. И Афанасьеви цун новкъостийи.

Л. ЕВЛОЕВА, КПСС Октябрьски райкома инструктор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Массехк кІиргІа вІаштта Лондона центра гаьна йоццаш йолча Гилфорд - стрита гІишлон площадка тІа дІабола никъ дІакъуьл пикеташа (сурта тІа). Царца дакъа лоацаш бараш дукхьал ба «Лавелс» яхача компане гІишлошъераш балхара дІабахара.

М. ОЗЕРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18 декабрь

1 ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. «Іуйранара гимнастика». 9.30 — БТ. «Дунен халкъий творчество». 10.00—БТ. «Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта». 10.45 — БТ. «Шоана хетар». 14.30 — Телевизионни фильмай Ерригсоюзни ялхлагІча фестивала совгІат денна «Авакова Сергея минуташи» а «Кузница» а яха документальни фильмаш. 15.15—«Іиманхочоа дош да». 15.30 — Чехов. «Хамелеон». 15.55—БТ. Социалистически мехкий доттагІал. Монгольски Халкъа Республика. 16.25 — БТ. «Шахматни школа». 16.55 — БТ. «Сокол» яхача халкъа ансамбла концерт. 17.15 — БТ. «Орленок» яхача телестуде юкъоращца вІашагІкхетар. 18.00—Кердадараш. 18.15 — Миллионий ленински университет. «Экономически прогресс а доттагІал долча социалистически мехкий дунен халкъашта юкъера сий лакхдалар а». 18.45 — «02 — ладувгІаш я» яха телевизионни журнал. 19.05 — Документальни фильм. 19.30 — БТ. «Известия» газета приз яккха хоккейх йола дунен халкъашта юкъера турнир. Чехословаке сборни—Швеце сборни. Ленина цІерагІча Центральни стадиона спорта Дворецера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30—БТ. «Известия» газета приз яккха хоккейх йола дунен халкъашта юкъера турнир. Чехословаке сборни — Швеце сборни. 22.05 — БТ. «Вай доалахой». Трушкин. «ВоІ ваь дя». Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.05 — Дешархошта дола фильм. 18.25 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.45 — БТ. Концерт. 19.15—Художественни фильм.

19 декабрь

1 ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. «Іуйранара гимнастика». 9.30 — БТ. Мультфильм. 10.15 — БТ. Марка Твена дувцарах йола спектакль. 14.30 — Документальни фильмай программа. 15.10 — «Советски закони лардаш». ШоллагІа передача. 15.40 — БТ. Азербайджански телевиденеи радиои камерни оркестра концерт. 16.05 — Литературни произведенеш экрана тІа яхар. «Иван Никифоровичаца къовсам миштa баьккхар Иван Иванович» яха художественни фильм. 17.15 — «КІиран панорама». 18.00 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долча тайпара накъадахар. Малгобекски района дош да. 18.30 — БТ. «Байкало-Амурски машиннекъ буллаш доахк тхо». 18.55 — «Телевизорашка хожараша хаттараш ду, критика ю, хьехамаш ду...» 34-гІа йола выпуск. 19.25 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долча тайпара накъагІоргба - пятилетка чакхйоаллаш мехкдаьтта чакхдоахараш. 19.45 — Центральни телевидене передача. 19.55 — БТ. «Эрза кий» яха художественни фильм. ШоллагІа сери. 22.35 — Баскетболах йола СССР чемпионат. Кхалнах. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «Самукъане ноташ». 18.30—«Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — БТ. Гаьнара а юхера а илли. 19.45 — Концерт.

РАДИО

18 декабрь

7.20—Республикански газетий обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Моттигерча авторий произведенешцара концерт (гІалгІай меттала). 9.00 — «Обществои закони» (эрсий меттала). 9.20 — Агитатораш ферме (гІалгІай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — «Продукце дикал керттера да» яха корреспонденци (гІалгІай меттала). 16.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.15 — Съездагара съездага. Дега гІоз еш дола дика хувцамаш (гІалгІай меттала). 16.30 — «Къахьегам дика дІабахьара тІехьа» яха корреспонденци (эрсий меттала). 16.45 — КПСС 25-ча съезда накъадолхаш. Кердача города гІулакхаш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

19 декабрь

6.30 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Халкъа инструменташ ек (нохчий меттала). 8.50 — Іилман технически информацеш — 75 (эрсий меттала). 9.00— Йовзонхочун Осмиева лоацца дувцараш (гІалгІай меттала). 9.20 — Ден темах (эрсий меттала). 9.30— Механизатораш яхье баьннаб (гІалгІай меттала). 9.45 — ДоттагІий оазаш (эрсий меттала). 16.00— «Пачхаьлкхен лоархІам бола акт» яха Нохч-ГІалгІай АССР чухьарча гІулакхий министерства паспортни отдела начальника Шапоренко беседа (нохчий меттала). 16.15 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 16.35 — «Магомедов Султан» яха передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, делкъеле цхьаццайолча моттигашка дохк а доллаш, малхбоалехьара секунде 5 метрга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилен фегара температура 3 градус щелалгара 2 градус йІовхалга кхоачаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсанна 3—8 градус шелал йолаш, дийнахьа 1 градус шелалгара 4 градус йІовхалга кхоачаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ВАІ АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80 71; бухгалтере — 2-54-30. корректорске—2-89-88.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46 отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92.

Заказ № 7948.